Куч—адолатда

Адолат

Ўзбекистон «Адолат» СДПнинг ижтимоий-сиёсий, ҳуқуқий газетаси

1995 йил 22 февралдан чиқа бошлаган ☼ 1999 йил, 30 июль, № 27 (220) ☼ Жума кунлари чиқади ☼ Сотувда эркин нархда

МУСТАҚИЛЛИК ЁҒДУСИ

Бизнинг пировард мақсадимиз — инсон ҳуқуқлари ҳар томонлама ҳимоя қилинадиган маърифатли жамият барпо этишдан иборат...

Яна шуни ҳам унутмаслик керакки, мафкуравий озиқнинг мезони ҳақиқат ва фақат ҳақиқат бўлиши зарур. Яъни, халққа бор ҳақиқатни очиқ айтиб, шунга кўндириш, ишончини қозониш ва шу асосда уни янги марраларга чорлаш керак.

Ислом КАРИМОВ.

КЕЛАЖАК ВОРИСЛАРИ

Келажак нима? У бир қарашда ширин орзу, гўзал ҳаёлотлар оламидай туюлади. Аслидачи, аслида келажак машаққатли меҳнат, изланишлар, интилишлар, чидам, сабр-тоқат, эътиқод ва шунингдек, йўқотишлар, тикланишлар ортидаги манзил эмасми?

Тарихдан маълумки, заҳматкаш ва доно халқимиз бугунига шукроналар айта, ўз келажагини ёш зурриёдлари сиймосида тасаввур этган. Буюк саркарда соҳибқирон Темур бобомиз не-не машаққатлар билан тикланган салтанат эртасини ўйлар экан, уни янада мустаҳкам ва узоқ йиллар ҳукм суришини ният қилиб, унинг тизгинини ва келажагини набираси Муҳаммад Султонга, кейинроқ эса набираси Пирмуҳаммадга валиаҳд қилган эди.

Дарҳақиқат, ёшлар оила таянчи, мамлакат қудрати ҳисобланиб келган. Бизлар ҳамиша ёшлар тимсолида юрт истиқболини кўрганмиз. Зеро, бу масалада Юртбошимиз олиб бораётган йўл ғоят ибратли ва таҳсинга лойиқдир. Ёшлар юртбошимиз тасаввурларида Ўзбекистоннинг буюк келажаги томон йўлга чиққан ишонч карвонлари, эртанги кунимизга қўйилган ишончли замин, келажагимиз ворисларидир. Зотан, Президентимизнинг февраль воқеалари муносабати билан оталарча ғамхўрлик ва айни пайтда, қатъият билан «Биз ёшларимизни ҳеч кимга бериб қўймаймиз, уларни тарбия қиламиз, вояга етказамиз. Чунки, улар мустақил Ватанимизнинг, эрксевар халқимизнинг порлоқ келажаги учун меҳнат қилади», - деб айтган сўзларида теран маъно бор эди. Дил амри билан зикр этилган бу сўзлар биз оталар қалбини ларзага келтирганди, ўшанда.

Яқинда Юртбошимиз янада куюнчаклик билан Олий Мажлиснинг XIV сессияси минбаридан туриб: «...бизнинг келажагимиз, мамлакатимиз келажаги, ўрнимизга ким келишига ёки бошқачароқ айтганда, қандай кадрлар тайёрлашимизга боғлиқ», деб таъкидладилар. Президентимизнинг ушбу сўзларини шунинг учун ҳам қайта тилга олаётирманки, касбим муаллим бўлганлигидан улар қалбимга яқин.

Келажак ёшларники экан, бу ўринда уларнинг иқтидорлиларидан умидимиз катта. Ҳолбуки, яқинда телевидение орқали юртбошимизнинг Америка Қўшма Штатларида таълим олаётган иқтидорли талаба-ёшлар билан ўтказган мулоқотлари менда чуқур таассурот қолдирди ва ушбу мақолани ёзишга даъват этди.

Институтимизда иқтидорли талабаларни танлаш ва мақсадли тайёрлаш борасида бир қадар ижобий тажрибалар мавжуд. Хусусан, Илмий Кенгаш қарорига кўра тузиладиган иқтидорли гуруҳларга талабалар тўрт босқичдан, яъни танлаган ихтисослиги бўйича тест босқичидан, чет тили бўйича тест орқали салоҳиятини аниқлаш босқичидан ва маънавий-маърифий билим даражасини аниқлаш бўйича суҳбат босқичидан ўтказилади. Билимдон талабаларнинг қизиқишлари, интилишлари ва фавқулодда қобилиятларини аниқлаш мақсадида махсус педагогик-психологик тестлар ўтказилади.

Иқтидорли гуруҳларни тузиш ва уларни мақсадли тайёрлашдан асосий муддао — ёшларни илм-билимга қизиқтириш, интеллектуал салоҳиятиларини ошириш, мустақил ва, айни вақтда тезкор фикрлаш ҳамда фаол амалиётчи бўлишларига эришишдир.

Ҳозирда институтимизнинг 1—3 курсларида ҳар хил миллат вакилларидан 112 нафар иқтидорли талаба ўқийди. Таълим жараёни мутахассислик доирасида ўқув юрти томонидан ишлаб чиқилган ва илмий Кенгаш томонидан тасдиқланган махсус ишчи режалари асосида амалга оширилади. Машғулотлар ҳафтасига 24 соат ҳажмида белгиланган бўлиб, қолган вақтларда талабалар кутубхонада мустақил тайёрланади ва ўқитувчи олдида ҳисобот бериб, рейтинг тўплайди. Эътиборлиси шундаки, яқинда биз иқтидорли талабалар учун чет тилини ўрганиш ва компьютер машғулотлари бўйича ихтиёрийлик асосида махсус қўшимча курслар ташкил этдик. Уни битириб чиққанлар касб кўламида таржимонлик қилиш, компьютер дастурчиси ва касб-ҳунар колледжи ўқитувчиси каби малакаларга эга бўладилар. Ҳозирги кунда институтда таржима қилиш ва компьютер хизмати кўрсатиш борасида муаммо йўқ.

Иқтидорли гуруҳларда дарс бериш учун мутахассислик йўналишлари бўйича катта тажриба ва билимга эга бўлган профессор-ўқитувчилар танлов асосида жалб қилинган. Уларга ойлик маошларидан ташқари тегишли устама ҳақ тўланмоқда. Мазкур ҳақ миқдорини аниқлаш учун ҳар ой гуруҳларда «Ўқитувчи-талабалар нигоҳида» сўров анкетаси ўтказилиб, педагогнинг маҳорат рейтинги аниқлаб борилади. Бунда ўқитувчининг рейтинги қанча юқори бўлса, унга тўланадиган устама ҳақ фоизи ҳам шунча баланд бўлади. Шу тариқа ўқитувчилар ўртасида иқтидорли гуруҳларда дарс олиб бориш борасида рақобат юзага келади ва бу пировард натижада, машғулотларга пухта тайёрланиш ҳамда талабалар томонидан фанларни мукаммал ўзлаштириб олишга замин ҳозирлайди. Бу усул ҳозирда яхши самаралар бермоқда. Бир томондан, иқтидорли гуруҳларда дарс беришга даъвогар ўқитувчилар кўпайиб бораётган бўлса, иккинчи томондан, айрим муаллимларимиз уялиб қолишмоқда.

Иқтидорлиларга ўқув режасидаги машғулотлардан ташқари «Умид» жамғармаси танловида иштирок этишлари учун ҳам етарли шарт-шароитлар яратилган. Институтда «Умид» жамғармаси танловигача номзодларни аниқлаш бўйича ички танловни йўлга қўйдик. Хусусан, АҚШга бориб ўқиш учун ўринлар кўплиги ҳисобга олиниб, «Тойфл» тестларини шу ерда ўтказдик. Қизиқувчилар учун жамғарма раиси ўринбосари Б. Убайдуллаев билан махсус учрашув ҳам уюштирдик. Уйлаймизки, жамғарма танловларида бундан буён бизнинг талабаларимиз янада муваффақиятли иштирок этадилар.

Институтнинг ижтимоий, маънавий-маърифий тадбирларида ҳам иқтидорли талабаларимиз кўрсатаётган фаоллик мақтовга лойиқ. Айниқса, шу йилнинг 29 апрелида иқтидорли гуруҳлараро ўтказилган «Брейн-ринг» билимлилар беллашуви ёшларимиз хотирасида узоқ вақт сақланиб қолса керак. Негаки, талабаларимизнинг ота-оналари ҳам мазкур тадбир гувоҳи бўлишди, ҳатто уларнинг айримлари гуруҳлар чиқишлари билан баҳолар қўйувчи ҳайъат аъзолигига таклиф этилдилар. Тадбирдан сўнг иқтидорли талабаларнинг ота-оналари билан дилдан суҳбат ўтказдик. Уларга ректор раҳматнома топширди. Суҳбат чоғида Президентимизнинг АҚШда таълим олаётган ўзбекистонлик ёшлар билан учрашувлари чоғида сизларнинг билимларингиздан педагогик ишларда фойдаланиш ниятимиз бор, деб айтган мулоҳазаларидан келиб чиқиб, иқтидорли талабаларнинг аксариятини кафедраларга ўқитувчи бўлиб қолишлари тўғрисида уларнинг ота-оналари розилиги билан махсус шартнома туздик.

Ҳозирда ўз фаолиятини бошлаш олдида турган ота-оналар кенгаши ҳам, ана шу мулоқотларимиз маҳсули ўлароқ ташкил топмоқда. Бундай кенгашлар барча факультетлар ва иқтидорли талабалар билан ишлаш маркази қошида ўзаро ҳамкорликда иш олиб боради. Бир сўз билан айтиганда, биз иқтидорли талабаларимиздан мамнунмиз, улар ҳар бир ишда бизга яқиндан ёрдам беришмоқда. Уларга бўлган иззат — эътибор ҳам шунга яраша, албатта. 25 майда улар учун «СамКочАвто» заводига, Имом Бухорий саждагоҳига ва Самарқандга экскурсия ўтказилди. Президентимизнинг «Биз ўз истеъдодли фидойи болаларимиз, фарзандларимизга билим ва касб чўққиларини забт этиш учун қанот беришимиз керак», деб айтган фикрларида нақадар катта маъно мужассам эканлигини ўз тажрибаларимизда гувоҳи бўлаётирмиз.

Сарвар ҚОДИРОВ,
Тошкент Давлат автомобиль йўллар институти ректори, профессор.

АССАЛОМ ШАРҚ ГАВҲАРИ

Ватанимиз истиқлолининг 8 йиллиги олдидан Ўзбекистон Миллий ахборот агентлиги — ЎзА мамлакатимизда Президент Ислом Каримов раҳбарлигида мустақиллик йилларида эришилган ютуқлар, ижтимоий-иқтисодий, маданий-маърифий соҳалардаги ислоҳотлар жараёни, озод юрт фуқароларининг бугунги ҳаёти, қувонч ва ташвишларини акс эттирувчи қатор фотокўргазмалар ўтказишни режалаштирган. Самарқанд вилояти ҳокимлиги билан ҳамкорликда ташкил этилган дастлабки ана шундай кўргазма «Шарқ гавҳари» деб номланиб, Самарқанд вилоятига бағишланди.

Бу бежиз эмас. Зеро истиқлол йилларида кўҳна Самарқанд таниб бўлмас даражада ўзгарди. Миллатимиз фахри бўлмиш тарихий ёдгорликлар қайта таъмирланди. Президентимиз ташаббуси билан бунёд этилган Буюк бобокалонимиз Имом ал-Бухорий мажмуаси юртдошларимизнинг ва хорижлик меҳмонларнинг муқаддас зиёратгоҳига айланди. Қисқа муддатларда ҳамкорликда ишга туширилган «СамКочавто» қўшма корхонаси нафақат Ўрта Осиёдаги, балки МДҲдаги энг йирик саноат корхоналаридан бири сифатида эътироф этилди.

Мазкур кўргазмадан қадим Самарқанд вилоятининг тарихий обидаларини, вилоятда саноат, қишлоқ хўжалиги, қурилиш ва таълим соҳаларида амалга оширилган кенг кўламли ишларни намойиш этувчи саксонта сурат ўрин олган. Уларнинг муаллифлари таниқли фотожурналистлар — Рустам Шагаев, Абдувоҳид Тўраев, Фарҳод Қурбонбоевлардир.

ИСТИҚБОЛНИНГ НУРЛИ БЕКАТЛАРИ

Кўҳна Шарқнинг муаззам шаҳри саналган Самарқанд қиёфасига улуғворлик, бетакрор кўрк ва салобат бағишлаб турган чизгилар бисёр. Тарихи асрлар қаърига туташиб кетган маҳобатли, нилий миноралар, азиз-авлиёларнинг табаррук қадамжолари — Шоҳизинда, Темур боғлари... Уларнинг ҳар бири ўзлигимизни, нечоғлик буюк ишларга қодир аждодлар фарзанди эканлигимизни англатиб турувчи ўлмас қадриятлардир.

Ўзликни англамоқнинг ўзи катта бахт. Бугун самарқандликман, деган ҳар бир фидойи инсон билан суҳбатлашсангиз аниқ мақсад, хоҳиш интилишни сезасиз. Улуғ аждодлар юртининг қадр-қимматини, меҳру ҳароратини қалбига жо этган самарқандликлар Ватанининг бугуни, нурли келажаги учун ўзларини сафарбар деб билмоқдалар. Шу юртнинг шон-шуҳрати, обрў-эътибори учун бир тан, бир жон бўлиб мардона меҳнат қилмоқдалар.

ВАТАНДИН ЯХШИ ЁР ЎЛМАС...

Самарқанд вилояти иқтисодиётида, ижтимоий ҳаётда рўй бераётган умидбахш ўзгаришлар халқнинг куч-қудрати ислоҳотлар вазифаси, истиқлол мақсадларини бажаришга нечоғлик тўғри йўналтирилганлигини кўрсатиб турибди. Қишлоқ хўжалиги, саноат, транспорт, қурилишдаги ўсиш суръатлари, кичик ва ўрта бизнеснинг ривожланиши, банклар фаолиятининг мустаҳкамланиши, хорижий инвестицияларнинг вилоят иқтисодиётига жалб этилиши, янги иш ўринларининг яратилиши собитқадамлик билан амалга оширилмоқда. Рақамларга мурожаат қилайлик.

1999 йилнинг 6 ойида саноат ишлаб чиқариши ўтган йилнинг шу даврига нисбатан 53 фоизга, қишлоқ хўжалиги ялпи маҳсулоти 15 фоизга, пуллик хизмат кўрсатиш 15 фоизга ошди. Давлатга дон сотиш ва пилла тайёрлаш режалари ортиғи билан уддаланди.

Вилоят иқтисодиётида юзага келаётган ўзгаришларни асосан шу нарса билан изоҳлаш мумкинки, ислоҳотлар инсон манфаатларига, уларнинг ҳаётий эҳтиёжларини юзага чиқаришга қаратилган. Мулкдорлар синфи шаклланиб, эркин бозор рақобати қарор топаётгани, тадбиркорлик ривожланаётгани, фермерлик ҳаракати кенг қулоч ёзаётганлиги ана шу ислоҳотлар натижасидир.

ҒАЙРАТИ ДАРЁЧА БОР

Ерига, мулкига эгалик туйғусини дилдан ҳис этаолган Саттор Абдуғаниев бу йил ғаллачиликда мисли кўрилмаган натижаларга эришиш мумкинлигини исботлади. Пайариқ туманининг «Чураш» жамоа хўжалигида...

(Давоми 2-бетда).

Internet
Дунё: энг сўнгги янгиликлар

◆ Туркманистон Президенти Сапармурод Ниёзовнинг фармони билан Чоржўй шаҳрининг номи Туркманобод деб ўзгартирилди.

◆ **Қозоғистон Россия билан «Бойқўнғир» космодроми ижараси хусусидаги битимни қайта кўриб чиқиб, ҳар бир ракета парвози учун алоҳида ҳисоб-китоб қилишни талаб этяпти. «Бойқўнғир» ижараси бўйича Россиянинг қарзи 300 миллион доллардан ошиб кетган.**

◆ Россиянинг Приморье ўлкасида ўрмон ёнғинлари кучайиб бормоқда. Айниқса, кам сонли удэхэ миллати яшайдиган Бикин дарёси ҳавзасида кучли ёнғинлар содир бўлди. Мазкур ҳудудда 2 минг гектарга яқин ўрмон олов алангаси ичида қолди.

◆ **Жорий ҳафтадаги энг катта шов-шув Ингушистонга тегишли бўлди, десак хато қилмаймиз. Мамлакат Президенти Руслан Аушевнинг тўрт нафар шаръий хотин олиш мумкинлиги тўғрисидаги фармони жуда кўплаб оммавий ахборот воситалари фаолиятидан жой олди.**

◆ Индонезияда етакчи мухолифат — Индонезия Демократик партиясининг раҳбарияти партия етакчиси Мегавати Сукарнопутрининг президентликка номзодини маъқуллади.

◆ **Бельгия қироллигида миллий байрам — қиролнинг қасамёд қабул қилган куни нишонланди. Бу сафар анъанавий ҳарбий парадда 18 НАТО мамлакати бўлинмалари иштирок этди.**

◆ 17-22 август кунлари Москва яқинидаги Жуковский шаҳрида жаҳонда энг баландликда учувчи техникалар кўриги бўлиб ўтади. Бу авиасалонда тошкентлик авиасозлар томонидан тайёрланган «ИЛ-114» ҳаво лайнери ҳам қатнашади.

◆ **Юксак сифатли хизмат кўрсатиш билан мижозлар ишончини қозонгани учун Ўзбек — Россия — Швейцариянинг «Шоштранс» қўшма корхонаси «АРК Европа» нишони билан тақдирланди.**

Ҳиндистон обидалари.

◆ Ўзбекистон ва Қозоғистон темирйўлчилари 1999 йилда иккала республика ҳудудидан олиб ўтиладиган транзит юклар учун тўловларни камайтириш ҳақидаги келишувга имзо чекдилар.

◆ **Молдова бензин танқислиги арафасида турибди. Мутахассисларнинг айтишига қараганда мамлакатдаги мавжуд нефт захираси бир-икки ҳафтага етиши мумкин.**

◆ Севастополда Россия ва Украина денгизчилари биргаликда Россия Ҳарбий-Денгиз флоти кунини нишонладилар. Байрамда Украина Президенти Л. Кучма ва Москва ҳокими Ю. Лужков ҳамда кўплаб меҳмонлар қатнашишди.

◆ **Германияда шахмат бўйича анъанавий супертурнир ниҳоясига етди. Ушбу беллашувда 19 ёшли венгриялик Петер Леко 7 имкониятдан 5 очко тўплаб, мусобақа ғолиби бўлди.**

◆ 2000 йилги олимпиаданинг саралаш мусобақаларида АҚШ баскетболчилари Куба терма жамоасини 88:52 ҳисобида мағлубиятга учратдилар.

Истиқлол — бизнинг тақдиримизда

АДОЛАТЛИ ДЕМОКРАТИК ЖАМИЯТ ҚУРИШ – ОЛИЙ МАҚСАДИМИЗ

Бундан қарийиб саккиз йил муқаддам эълон қилинган Ўзбекистон Республикасининг мустақиллиги тарихий воқеа сифатида мамлакатимиз йилномасига зарҳал ҳарфлар билан ёзиб қўйилди. Саккиз йил бу тариз учун ниҳоятда қисқа муддат. Лекин, ана шу оз вақт ичида республикамиз қийин бир шароитда ўнлаб йиллар талаб этиладиган мураккаб, аммо шарафли йўлни босиб ўтди. Шу йилларда мамлакатимизда бир қанча сиёсий партиялар ва ҳаракатлар пайдо бўлиб, улар бугунги кунда республикамизнинг сиёсий, иқтисодий ва маънавий ҳаётидан муносиб ўрин эгаллаш учун фаолият кўрсатмоқдалар.

Ўзбекистон «Адолат» социал-демократик партияси ҳам мустақиллик шарофати билан ташкил этилган жамоат бирлашмаларидандир. Биз партия Сиёсий Кенгашининг биринчи котиби, Олий Мажлис депутати Турғунпўлат Даминов билан учрашиб, ундан бир нечта саволга жавоб беришни илтимос қилдик.

— Турғунпўлат Обидович, Истиқлол сиз раҳбарлик қилаётган партиянинг ташкил топишига имкон яратди. Шундай эмасми?

— Жонажон Ўзбекистонимизда бугунги кунда олиб борилаётган улуғвор бунёдкорлик ишларининг ҳеч қайсисини мустақилликнинг халқимизга берган буюк инъомисиз тасаввур қилиш қийин, албатта. Шу жумладан, истиқлол меваси бўлмиш бизнинг Ўзбекистон «Адолат» социал-демократик партиямизни ҳам.

Тарихдан яхши маълумки, яккапартиялилик жамият ҳаётига фақат салбий таъсир кўрсатади. Бир партиянинг ҳукмронлик қилиши авторитар ва тоталитар белгиларга эга бўлган сиёсий тузумнинг шаклланишига олиб келди. КПСС мисолида биз шунга ишонч ҳосил қилдикки, бу нарса охир-оқибатда демократиянинг емирилишига, халқнинг ҳокимиятдан, ҳокимиятнинг эса халқдан ажралишига сабаб бўлди.

«Сиёсий партия, — дейилади Ўзбекистон Республикасининг «Сиёсий партиялар тўғрисида»ги қонунида, — Ўзбекистон Республикаси фуқароларининг қарашлар, манфаатлар ва мақсадлар муштараклиги асосида тузилган давлат ҳокимияти органларини шакллантиришда жамият муайян қисмининг сиёсий иродасини рўёбга чиқаришга интилувчи ҳамда ўз вакиллари орқали давлат ва жамоат ишларини идора этишда қатнашувчи кўнгилли бирлашмасидир».

Хўш, Ўзбекистонда сиёсий партиялар қачон пайдо бўлди? Агар ўтган саккиз йилга назар ташлайдиган бўлсак, биринчи навбатда республикамизда сиёсий партиялар ташкил топиши учун ҳуқуқий асос яратилганини кўрамиз. Жумладан, Ўзбекистон Республикаси Конституцияси, «Жамоат бирлашмалари тўғрисида»ги, «Сиёсий партиялар тўғрисида»ги қонунлар бундай жамоатчилик сиёсий бирлашмаларининг ташкил этилишига замин бўлди.

Даставвал Ўзбекистон Халқ Демократия партияси вужудга келган бўлса, ундан кейин «Ватан тараққиёти», «Адолат» социал-демократик, «Миллий тикланиш», «Фидокорлар» партиялари бирин-кетин истиқлол ва демократия меваси сифатида дунёга келди.

Кўппартиялилик — фуқаролик демократик жамиятининг ажралмс белгиси. Айнан кўппартиялилик мавжуд бўлсагина жамиятдаги турли ижтимоий-сиёсий гуруҳларнинг мақсад, эҳтиёж ва ниятларини ошкора билиш мумкин бўлади. Кўппартиялилик тамойилларининг қонунлаштирилиши жамиятдаги барча сиёсий партиялар ва оқимлар ўртасида мунтазам рақобатни туғдиради.

— Ҳар қандай партия мамлакат ижтимоий-сиёсий ҳаётида иштирок этар экан, унинг фаолияти, аввало, демократик жамият тараққиётига қўшган ҳиссаси билан баҳоланади. Бу борада сизнинг партиянгиз қандай ишларни амалга оширмоқда?

— Дарҳақиқат, партиямиз мамлакатда адолатли демократик жамият қурилиши ишига ўзининг муносиб улушини қўшиш учун бор имкониятини ишга солмоқда. Зеро, партиянинг асосий мақсади ҳам Ватанимиз мустақиллигини янада мустаҳкамлаш, мамлакатимизда ҳуқуқий демократик, адолатли жамиятни барпо этиш, Ўзбекистонни жаҳондаги энг ривожланган давлатлар қаторидан ўрин олишига ўзининг муносиб ҳиссасини қўшишдан иборат.

Ташкилотимиз ўртаҳол ва эҳтиёжманд аҳоли табақаларига таянади, уларнинг сиёсий ва ижтимоий иродаларини намоён этишга интилади. Аҳолининг кам таъминланган қатламларини ижтимоий муҳофаза этишга кўмаклашади, ижтимоий адолат тамойилларига қатъий амал қилиб, уларни ҳимоя қилади.

Ҳаётий тажриба кўппартиялилик мавжуд демократик тамойиллар қарор топган юртда давлатни бошқариш ишлари демократик йўлдан тўғри олиб борилаётганини кўрсатмоқда. Шу сабабли сиёсий тизимимизда — Олий Мажлис ва маҳаллий ҳокимият идораларига сайлов ўтказилишида кўппартиялиликка асосланилаётганлигини мақсадга мувофиқ деб биламиз. Чунки, муқобиллик асосида давлатни бошқариш бу синовдан ўтган энг халқчил тамойилдир. Бу халқ билан ҳамжиҳатликда ишлаш, унинг орзу-умидларининг рўёбга чиқишида ҳамнафас бўлиш демакдир.

Ҳозирги кунда қайсики партия халқ ичига тобора чуқурроқ кириб борар экан, у бўлажак сайловларда ғалабага умид қилса бўлади. Ана шу жиҳатдан олганда, «Адолат» социал-демократик партиясининг барча вилоят ва туманларда ташкил этилган кенгашлари, партия фаоллари жойларда муайян ишларни амалга оширмоқда. Партиямиз бошланғич ташкилотларининг сони тобора ортиб бораётир. Улар маҳаллий ҳокимликлар, маҳалла фаоллари, нодавлат ташкилотлари билан ҳамкорликда турли хил тадбирларда иштирок этмоқда.

Партиямиз ташкил этилган пайтда унинг аъзолари 6000 нафарни ташкил қилган бўлса, бугунги кунга келиб 30 минг нафарга етай деб қолди. Партия сафларига мустақиллик ғояларига содиқ, Ватан ва халқ учун, буюк келажак учун жон куйдирадиган, маънавий етук, сиёсий жиҳатдан билимдон кишиларни қабул қиляпмиз.

Партиямиз аъзолари мамлакатда олиб борилаётган сиёсий-ижтимоий ва иқтисодий ислоҳотларни амалга оширишда фаол иштирок этмоқда.

— Бу борада яна қандай ишларни амалга ошириш ниятидасиз?

— Бугунги кундаги асосий вазифаларимиздан бири партиянинг Олий Мажлисдаги фаолиятини янада фаоллаштириш ва уни парламентчилик демократияси ривожланган мамлакатлардаги партия фракциялари даражасига етказишдан иборатдир. Бўлажак сайловларда фаол иштирок этиш бўйича чора-тадбирларни ишлаб чиқиб, уларни амалга ошириш муҳим вазифа ҳисобланади. Ҳозирда партиянинг сайловолди платформаси ҳам ишлаб чиқилмоқда. Жойларда ҳисобот-сайлов конференциялари ўтказиш билан бир қаторда партиянинг навбатдаги қурултойига тайёргарлик ишлари ҳам олиб борилмоқда. Шунингдек, Сурхондарё, Навоий, Фарғона вилоятлари партия кенгашларини ташкилий жиҳатдан янада кучайтириш чора-тадбирларини кўраяпмиз.

Ҳар бир инсон ўзи аъзо бўлган партия, унинг фаолиятини кучайтириш учун жонкуяр бўлмоғи керак. Партия аъзосида ватанпарварлик ҳис-туйғуси ҳамиша жўш урмоғи лозим. Айниқса, бугунги кунда одамларнинг сиёсий онгини ўстириш, уларнинг сиёсий фаоллигини оширишда партияларнинг ўрни катта. Зеро, Президентимиз Ислом Каримов таъкидлаганидек, ҳар бир инсон жамиятдаги ўз ўрнини билиши, ўзини жамиятнинг ажралмас қисми деб ҳис этмоғи даркор.

Суҳбатдош: Турсунбой Ботирбеков (ЎзА).

ИСТИҚБОЛНИНГ НУРЛИ БЕКАТЛАРИ

(Давоми. Боши 1-бетда).

истиқомат қилувчи саксон баҳорни қаршилаган отахон ғалвир сувдан кўтарилганда ҳар гектар майдондан 96 центнердан ҳосил етиштиргани маълум бўлди. Бу муваффақиятни унинг ўзи шундай изоҳлайди:

— Ғаллачиликда дастлабки ҳисоб-китоб жорий

этилгани ва меҳнатимиз қадрланиб турилгани кучимизга куч қўшди. Шартномадагидан ортиқ ҳосил ўз ихтиёримизда қолди. Мумай даромад олдик. Шундай бўлгач, оила аъзоларимиз билан деҳқончиликка қалб қўрини бериб ишлаяпмиз.

Умуман вилоят ғалла хирмонига баракали ҳисса қўшган Пайариқда бу йил 20 дан ортиқ оилавий пудратчилар гектаридан 80 центнердан ошириб ҳосил етиштирдилар. Уларнинг тажрибаси вилоятнинг бошқа хўжаликларида ҳам кенг оммалаштирилмоқда. Меҳнатнинг пировард натижасидан бевосита манфаатдорлик ҳосилдорликни оширишга, кераксиз харажатларни қисқартиришга ва маҳсулот тоннархини камайтириб, кўпроқ фойда олишга имкон яратмоқда. Вилоятнинг Пахтачи, Ургут, Жомбой, Тайлоқ, Самарқанд туманларида меҳнатга айни шундай муносабат нафақат ғаллачиликда, балки қишлоқ хўжалигининг бошқа тармоқларида ҳам юқори самарадорликка эришиш имконини бермоқда.

БАНКИР ФЕРМЕРНИ ИЗЛАЙДИ

Сабзавотчилик, боғдорчилик ва ғаллачиликка ихтисослашган Тойлоқ туманида мавжуд суғориладиган майдонлардан йилига муттасил 2 марта юқори ҳосил олинмоқда. Деҳқончиликда юксак маданиятни ҳам, энг янги технологияларни ҳам шу ердан излаб топасиз. Ўзбекистонда хизмат кўрсатган қишлоқ хўжалиги ходими Мусахон Тўраев бошлиқ Улуғбек номли хўжалик сабзавотчилик ва ғаллачиликдан ўн миллионлаб сўм фойда кўрмоқда. Ана шу маблағларнинг каттагина қисми эса қишлоқларни ободонлаштиришга аҳоли турмуш фаровонлигини оширишга сарфланмоқда.

Бугун вилоятда 3,5 минг фермер хўжалиги, 50 дан зиёд пайчилик ширкати, юзлаб пудратчи жамоалар қишлоқ хўжалининг муҳим сохаларини юксалтириш, ишлаб чиқаришга янгича муносабатларни жорий этиш билан банд.

Вилоят иқтисодиётида таркибий ўзгаришлар қилиш, ишлаб чиқариш қувватларини янгилашга бугунги куннинг талаби деб қаралмоқда. Шу мақсадда чет эллик сармоядорлар хизматидан кенг фойдаланилмоқда. 1999 йилнинг фақат 6 ойида вилоят иқтисодиётига 4,3 миллиард сўм ҳажмидаги хорижий инвестиция жалб этилди. «Самкочавто», «ЎзБАТ», «Самарқанд-Сингапур», «Бравосут» сингари қўшма корхоналарнинг бу борадаги фаолияти ҳар жиҳатдан эътиборга лойиқдир. Улар ички истеъмол бозорини керакли мол-маҳсулотлар билан тўлдирибгина қолмай четга ҳам товар чиқармоқдалар. Вилоят экспорт салоҳиятини оширишга салмоқли ҳисса қўшмоқдалар.

Вилоят ҳокимининг биринчи ўринбосари, вилоят қишлоқ ва сув хўжалиги бошқармаси бошлиғи Бердиали Бердимуродовнинг таъкидлашича, иқтисодиётни эркинлаштириш, мулкдорларни қўллаб-қувватлаш тобора ижобий натижалар бермоқда. Бугун банк, агротехсервис, кимёсервис сингари ташкилотлар ишлаб чиқарувчи билан яқин ҳамкорликда фаолият юритмоқда. Уларнинг иқтисодиётни ўнглаш борасидаги ҳар битта дадил саъй-ҳаракатларини қўллаб-қувватлашмоқда.

Банк, савдо, ишлаб чиқариш тизимларини ўз ичига олган «Парвина» корпорациясини бозор иқтисодиёти шароитидаги чинакам рақобатчи дейиш мумкин. Жаҳон банки, Европа

тикланиш ва тараққиёт банки раҳбарлари Самарқандга ташрифлари чоғида бу корпорация фаолиятига юқори баҳо бердилар.

Шугина эмас, бугун ўз интилиш-изланишлари билан вилоят иқтисодиётига қувват бўлаётган «Пируз-Лорч», Самарқанд Нейшнл Америка», «Охалик ломан» сингари қўшма корхоналар ҳақиқий бозор рақобатини юзага келтирмоқдалар.

ЭЛЕКТРОВОЗ — МАРОҚАНДГА ҚАТНАЙДИ

Шу нарсани алоҳида таъкидлаш лозимки, мустақилликнинг 8 йиллигига келиб Самарқанд вилоят ижтимоий-иқтисодий ҳаётида кескин ижобий ўзгаришлар рўй бераётгани аввало халқнинг ислоҳотлар моҳиятини чуқурроқ тушуниб олганлиги, раҳбарларнинг одамлар билан ҳамфикр, ҳамжихатликда ишлаётгани ва энг муҳими ижтимоий адолат тамойилларига оғишмай амал қилинаётганлиги туфайлидир. Бу борада халқ депутатлари вилоят кенгашининг бултур ноябрь ойида бўлиб ўтган сессияси ва унда юртбошимиз томонидан билдирилган ўткир танқидий фикрлар, йўл-йўриқлар муҳим аҳамият касб этмоқда. Вилоят ҳаётини соғломлаштириш, ижтимоий адолатни мустаҳкамлаш, мулкчиликни ҳимоя қилиш, қишлоқлар инфра тузилмасини ривожлантириш сингари долзарб масалалар қатъийят билан амалга оширилмоқда.

Аввало вилоятда қурилиш-ободонлаштириш ишларига эътибор янада кучайтирилди. Самарқанд шаҳар марказида 5 минг кишилик замонавий амфитеатр қурилиб фойдаланишга топширилди. Кўксарой майдонида эса «Хотира боғи» барпо этилди. Вилоят қишлоқларини ободонлаштириш мақсадида қилинган ишлар янада салмоқли: 302 километрга газ, 137 километрга сув узатиш қувурлари тортилди. 1700 ўринли умумтаълим мактаблари, 5 та қишлоқ врачлик пункти қуриб битказилди.

Самарқандда меҳнат бозорини шакллантириш, янги иш жойларини барпо этишга ижтимоий адолатни қарор топтиришнинг муҳим таркибий қисми сифатида қаралмоқда. Ўтган салкам бир йил давомида 23,6 минг янги иш ўрни яратилди. шунинг 75 фоизи қишлоқ жойларида муҳайё этилди. Вилоят кенгаши ўзининг ноябрь сессиясида бу масала нечоғлик долзарб эканлиги алоҳида таъкидланган эди. Шу боис ҳар бир раҳбар эътибори бугун ўз ишсизлик муаммосини бартараф этишга, қўшимча иш ўринларини яратишга қаратилмоқда.

Ўз имкони, маънавий салоҳияти билан республикамизда машҳур Самарқандда халқ табиатининг истиқлол, ўзлигини англаш, ...ларини давр талаблари асосида йўлга қўйишга бирламчи вазифа сифатида қаралмоқда. Мустақиллик байрами арафасида 6 та янги коллеж фойдаланишга топширилади.

Қисқаси ижтимоий-иқтисодий сохаларда ҳар куни бир ўзгариш, янгилик. Яқиндагина «Совпластитал» ўзбек-Италия қўшма корхонасининг мухташам савдо маркази Самарқандда иш бошлаган эди. Бугун эса Самарқанд — Мароқанд темирйўл шохобчасида электровоз қатнай бошлади...

Буларнинг барчаси мустақиллик берган имкониятлар, янада яхшироқ яшаш,

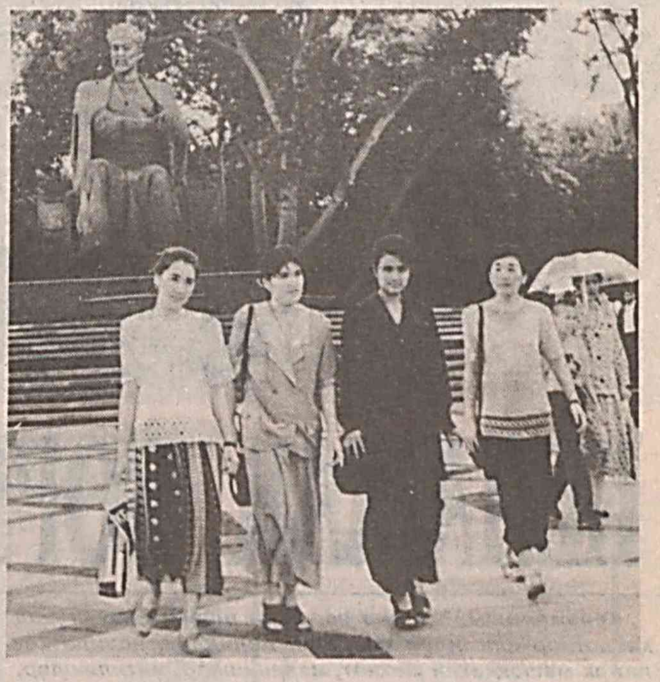

аждодлар анъанасини давом эттириб мамлакат довруғини жаҳонга ёйиш йўлидаги изланишлар самарасидир.

Самарқанд ислоҳотларни амалга оширишда улкан имкониятлар эгасидир. Бу ерда юзага келган ҳар бир тажриба, ташаббус мустаҳкам заминга, аниқ ҳисоб-китобларга, муҳими, халқнинг қўллаб-қувватлашига асосланган. Демак, оддий меҳнаткаш халқ, юз минглаб самарқандликлар истиқлол уларнинг орзу умидларини рўёбга чиқараётганига дилдан ишонч хосил қилмоқдалар. Зотан Ватандан улуғ, ватандан азиз, муқаддас туйғу йўқ. Шу озод Ватаннинг содиқ фарзанди бўлиш эса, дилларга куч-қувват бағишлаб, янги яратувчанлик ишларига қанот бағишлайди.

Зохир ТЎРАҚУЛОВ,
«Адолат» мухбири.

Суратларда: 1. Самарқанд туманидаги «Ўзбекистон» жамоа хўжалиги раҳбари Неъматилла Мажидов. 2. Пастдарғом тумани ҳудудидаги «Мароқанд» темир йўл бекати. 3. Ўзбекистон Мустақиллигининг 8 йиллиги ва темирйўлчилар куни байрами арафасида биринчи электровоз келди. 3. Самарқандлик иқтидорли талабалар тез-тез соҳибқирон Амир Темур ҳайкалини зиёрат қилиб турадилар.

Муаллиф олган суратлар.

Партия ахбороти

ЯХШИ ИШЛАРГА ДАЪВАТ

Бу йил сиёсий партиялар ҳаётида муҳим воқеалар рўй беради. Улар орқали қўйилган номзодлар маҳаллий ва Олий Мажлисга бўладиган сайловларда муҳим синовдан ўтишиб, ўзлари учун керакли овозларни йиғадилар. Шу билан биргаликда яна бир муҳим воқеа — мустақилликнинг саккиз йиллигини муносиб кутиб олишга, республикамиз ҳаётининг бошқа соҳаларида фаол бўлишга интиладилар.

Албатта, бундай ишлардан Ўзбекистон «Адолат» социал-демократик партияси ҳам четда қолаётгани йўқ. Бугунги кунда партия ишларини ҳар томонлама жонлантириш ва фаоллаштириш учун партия ташкилотларида зарур ишлар амалга оширилмоқда. Шу билан биргаликда вилоят партия Кенгашларида бўлиб ўтаётган йиғилишларда партия ишларини бугунги кун талаби даражасига кўтаришга ҳам ҳаракат қилиняпти.

Бухоро вилояти партия Кенгашининг бўлиб ўтган навбатдаги пленумида ана шу масалаларга эътибор қаратилди. Унда шаҳар, туман партия Кенгашларининг етакчилари, фаоллари, вакиллари иштирок этдилар. Ўзбекистон «Адолат» социал-демократик партияси Бухоро вилоят Кенгашининг биринчи котиби Раҳматжон Аҳмедов пленумни очиб, кун тартибидаги масалалар хусусида йиғилганларга ахборот берди. Шу билан биргаликда ўтган пленумдан хозиргача бўлган даврда вилоят партия ташкилотларида юз берган ўзгаришлар тўғрисида тўхталиб ўтди.

Пленум кун тартибидаги асосий масала бўйича Бухоро вилоят партия Кенгашининг иккинчи котиби Ҳидоят Саломов маъруза қилди. У ўз сўзида йиғилганларнинг эътиборини юртбошимиз Ислом Каримовнинг Олий Мажлиснинг XIV сессиясидаги «Ўзбекистон XXI асрга интилмоқда» мавзуида қилган маърузаси бўйича белгиланган партия тадбирларининг вилоятда қандай бажарилаётганлигига қаратди. Шу билан бирга партия Сиёсий Кенгашининг яқинда бўлиб ўтган XII пленумида партия ташкилотларининг олдига қўйилган вазифалар ва бундан келиб чиқадиган ишлар хусусида тўхталиб ўтди.

Нотиқ таъкидлаб ўтганидек ҳозирги пайтда халқимиз улкан воқеалар силсиласида яшамоқда. Мустақиллигимизнинг саккиз йили ичида мамлакатимиз жаҳонни, жаҳон эса мамлакатимизни таниди. Ижтимоий-иқтисодий, сиёсий ва маърифий соҳаларда улкан ютуқларга эришилди. Президентимиз Ислом Каримовнинг Олий Мажлиснинг XIV сессиясида қилган маърузаларида жамиятимиз сиёсий ҳаётини эркинлаштириш орқали демократик ўзгаришларни амалга оширишни янада чуқурлаштиришга хизмат қилувчи бутун бир илмий назарий ғояни олға сурдилар. Сиёсий соҳани эркинлаштириш шунчаки бир истак бўлиб қолмай, балки айни пайтда аниқ мақсадларга эришишга қаратилган муҳим вазифалар ҳамдир. Бу масалаларни ҳал қилишда эса сиёсий партияларнинг роли катта. Шундай экан партиямиз олдига қўйилган вазифаларни бажаришда барча фаол бўлиши, ҳар бир партия аъзоси унга дилдан ҳисса қўшмоғи даркор.

Вилоят партия Кенгаши ўтган давр ичида партия сафларини кенгайтиришга, унинг обрўсини кўтаришга, халққа, жумладан, ёшларга партиямизнинг кенг қамровли фаолияти хусусида кенгроқ тушунтириш беришга, унинг мақсад ва йўналишларини кўпчиликка етказишга оид қатор ишларни адо этиб келмоқда. Жумладан, олий ва ўрта махсус ўқув юртларида бўлишиб, талабалар билан учрашувлар ўтказишяпти. Маҳаллалар ичига чуқурроқ кириб борилмоқда. Иш жойларида жамоалар билан суҳбатлар, учрашувлар ташкил этиляпти. Албатта бу учрашув ва суҳбатларда партия фаолиятига доир кўпдан кўп саволларга жавоблар берилмоқда, амалий ишлар кўпчиликка етказиляпти. Шу билан биргаликда партиянинг Дастур ва Низоми, мақсад ва вазифалари, унинг жамиятимизда тутган ўрни хусусида кенг тушунтиришлар берилмоқда. Тўғри, вилоят партия Кенгаши ўз сафига бугунги кунда 2800 нафар аъзони бирлаштирган. Шундай бир катта вилоят учун бу оз. Демак, партия Кенгаши партия сафига қабулни кучайтириши, ўз сафига чуқур билимли меҳнатда ва ҳаётда фаол кишиларни кўпроқ тортиши даркор.

Музокаралар чоғида сўзга чиққан партия фаоли Олег Давронов, партия аъзоси, доцент У. Ҳасанов ва бошқалар шу каби муҳим ҳаётий масалаларга тўхталиб олдинда турган вазифалар хусусида ўз фикр-мулоҳазаларини билдирдилар.

Пленумда кўрилган масалалар юзасидан тегишли қарорлар қабул қилинди.

Гулнора САМИЕВА,
«Адолат»нинг ўз мухбири.

Жиноят ва жазо

ЭГАСИЗ ҚОЛГАН МАЙИЙТ

Ш. Рашидов туманининг аллақайси қишлоғи қабристонида сирли қабр пайдо бўлди. Шарқ одатига кўра дафн маросими тугагач, марҳумнинг бирор яқин кишиси:

— Халойиқ, фалончи қандай одам эди? — деб сўрарди. Бу таомил ҳам адо этилмади. Унинг кимлигини, ҳатто исмини билмаган кишилар нима ҳам дейишади? Бу ҳам Аллоҳнинг буйруғи, шу дўппайган тупроқ остида ётган бандасига ато этган насибаси бўлса ажабмас.

МУРДА КИМНИКИ?

Бу воқеа 1998 йил апрель ойида содир бўлди. Ш. Рашидов туманидаги «Мирзачўл каналидан қоп кийдирилиб, сим билан боғланган мурда топилди. Текширишда майит қасддан ўлдирилганлиги маълум бўлди. Чунки унинг бош қисмида урилиш аломатлари бор эди. Бош суягининг бир неча жойи синган.

Жасад — мусулмон кишиники. Демак, у шу яқин атрофнинг одами, деб тахмин қилинди. Аммо ким, қаердан? Бу саволларга бир йилча жавоб топилмади. Бедарак йўқолганлар рўйхати ҳам фойда бермади. Чақирилганлар «бу майит бизники эмас» деган жавобни беришаверди. Шундай кишилар орасида марҳумнинг ўгай эмас, ўз акаси Эргаш Қўшмонов ҳам бор эди...

Гапни 1998 йил 9 февралдан бошлайлик. Ўша куни Зомин туманидаги «Зарбдор» жамоа хўжалигининг Тешик тепа қишлоғида яшовчи Жўрабой Қўшмонов ўз акаси Эргаш Қўшмоновнинг уйига маст ҳолда келади. Шунда соат 17 лар чамаси эди. Жўрабой тушдан кейин уйидан чойхонага кетяпман деб чиққан эди. Шу кетганича қайтиб келмади.

Жўрабойнинг хотини Жамила ва катта ўғил-қизлари аввал амакиси Эргаш Қўшмоновга учрашди. Ахир у авлоднинг улуғи. Бунинг устига олий маълумотли юрист. Бироқ Эргашдан дурустроқ гап чиқмади. «Қаёққа борарди, қайтиб келади», деб қўя қолди. Излайлик, қидирув эълон қилишсин, деган гапларга ҳам қарши чиқди.

Бора-бора Жамила ва болалари кўнглида шубҳалар пайдо бўлди. Бунга асослар бор эди. Биринчидан, Жўрабой 9 февраль кечқурун акасининг уйига келаётганини одамлар кўришган. Иккинчи асос ҳам жиддий. Жўрабой билан акаси тез-тез жанжаллашиб турган. Эргаш Қўшмонов бадавлатроқ яшагани учун Жўрабой кўпинча ғашлик қилиб, шу ҳолат ака-ука орасини бузган.

Яна бир гумон. 1998 йил август ойида Жўрабой Қўшмоновнинг ўғли Шерали амакисига учраб, «Ш. Рашидов туманидаги каналдан эркак кишининг жасади топилибди, эгалари қидирилаётган эмиш, юринг, хабар олайлик» деди. Эргаш Қўшмонов ўғли Эркин ва Шерали билан бирга Пахтаободга келишади. Бу ерда Э. Қўшмонов машинадан тушиб, «сизлар ўтириб тура турингалар, ўзим билиб чиқаман», деб прокуратура биносига кириб кетади. Кейин чиқиб, кетдик дейди.

— Сўрадингизми? — дейди Шерали илтижоли термулиб.

— Топилган мурда эркак эмас, аёлнинг маййити экан, — дейди Эргаш Қўшмонов. Аслида у ҳеч кимга учрашмаган, ҳеч кимдан сўрамаган эди. Ўғли Эркин ҳам сир очилиб қолишидан қўрқиб, юрак ютиб ўтирарди.

ОТА-БОЛА ҲУЖУМИ

Ўша 9 февраль кечқурун Жўрабой Қўшмонов маст ҳолда кириб келди. Жўрабой спиртли ичимликни кўп ичар, ҳар гал кайф бўлганда дуч келган одам билан гап талашиб, муштлашиб ҳам қолар эди. Акаси ва янгаси билан ҳам кўп уришарди. Бу гал унинг жазаваси тутди. Юракдаги эски яралар тирналди. У ғижинар, ака билан ўғилни калтаклашга чиранар, аммо кайфи ошганидан ҳаракатлари зое кетарди. Шунда акаси Эргаш Қўшмонов оловга сув сепади ва ўлдириб қутилмасам, бундан тинч қутилмаймиз, деган гапни айтади. Бундан авж олган ўғли Эркин қўлига болға олди-да, амакисининг бошига бир неча марта уради. У йиқилгач, чала ўлик ҳолига келтирадилар. Жўрабойнинг оғиз-бурнидан тирқираб қон отилади. Ҳушсиз кишининг қўлларини орқасига қайириб, маҳкам боғлайдилар. Эркин шу аҳволдаги амакисининг бошига яна болға билан уради. Унинг тирилиб кетишидан қўрққан эмиш.

Чала ўликни судраб молхонага олиб киришади. Мурдага қоп кийдириб сим билан маҳкам боғлаб, «Жигули» машинаси юкхонасига ортишади, ота-бола (рулда отаси) Сирдарё вилояти ҳудудига ўтишади. Мирзачўл канали кўпригида туришиб, мурдани сувга ташлашади. Уйларига қайтишиб, машина юкхонаси ва молхонадаги қон доғларини йўқотишади.

СЎНГГИ ПУШАЙМОН

Тергов ҳужжатлари орасида Эргаш Қўшмоновнинг тушунтириш хатлари бор. Уларнинг бирида шундай дейилади: «9 февраль куни укам Жўрабой ярми ичилган шишадагиароқни кўтариб келиб, мени ич деб қистади. Мен «мазам йўқ», деб ичмадим. Шунда у «менга пул берасан» деди. Мен пулим йўқлигини айтдим. У мени бўғиб ура бошлади, оғзи-бурним қон бўлди. Ўғлим Эркин жанжалдан хабар топиб, хонага кирди ва бизни ажратиб қўйди. Шунда укам «сизлар мени икки киши бўлиб урмоқчимисиз», деб коридорга чиқди ва болғани олиб, Эркинни урмоқчи бўлди. Эркин унинг қўлидан болғани олиб, бошига 1-2 марта урди...!

Гапнинг у ёғини ёзишдан фойда йўқ. Юрист Қўшмоновнинг гапларини ўз болалари тасдиқлайди, холос. Холис гувоҳ йўқ. Хулосани ўзингиз чиқаринг.

Эргаш Қўшмоновнинг кейинги гапларини эшитинг:

«... Жўрабой гандираклаб йиқилди. Кейин туриб кетса, бир бало бўлиши мумкин, деб қўрққанимиздан ётган жойида қўлини боғлаб қўйдик. Қўлини чиқаришга уринганини кўриб, ҳозир ўрнидан турса, ўлдириб қўйиши мумкин деб, руҳий ҳаяжон билан «бундан ўлдириб қутилмасак қутилмас эканмиз, дедим».

Бироқ ҳушсиз, чандиб боғланган укасини «молхонага ташлаб чиқ», деб ўғлига буюрганини ҳам, машинада Мирзачўл каналига элтиб ташланганини ҳам бўйнига олади.

— Кейин ўғлим билан уйга қайтиб келдик, — дейди Эргаш Қўшмонов. — Уйда Эркинга машина юкхонасини ювиб қўй, бу ҳақда ҳеч кимга айтма, деб тайинладим...

Агар ака ноинсоф, бераҳм бўлмаса (улар отадан икки ўғил эдилар, холос), укасининг қўллари боғлангач, яна эзиб уришларни давом эттирармиди?» Уни ўлдирмасак, қутилмаймиз» деб ўғлини яна ҳам бешафқат бўлишга ундармиди- Ўзи юрист бўлатуриб, жиноятга жазо муқаррарлигини наҳотки, тушунмаса?! У билмаймиз, деб қутилишни ўйлаган эди. Шу ўйи унга панд берди...

ХОТИМА

Марҳумлар ҳақида ёмон гап гапириш ножўя бўлса ҳам, Жўрабой Қўшмоновнинг баъзи сифатларини айтиб ўтишга мажбурмиз. У милицияда ўн бир ой ишлаб, кейин ҳайдалди. Сўнгги пайтда ишламай, нуқул ичиб юрди. Ундан қўни-қўшнилар, маҳалласи, ҳатто бутун қишлоқ безор эди. Тўйларни бузарди. Кўп уриш-жанжал қиларди. Одамлар ундан қочиб юришарди.

9 февралда унинг калтакланиши ва ўлимига, эҳтимол, шу сифатлари ҳам маълум даражада сабаб бўлгандир. Аммо туғишган ака билан унинг ўғлини оқлаб бўладими? Бу ишни бегоналар қилишганда ҳам кечириб бўлмайди. Инсоннинг жонини Аллоҳдан бошқа ҳеч ким ололмайди. Мабодо, биров ўлдирса, унинг юзи Аллоҳ олдида қопқора бўлиб, дўзахга ташланаркан. Эргаш Қўшмонов буни ҳам ўйламабди.

Яқинда Сирдарё вилоят суди ота-бола Қўшмоновлар ишини кўриб чиқди. Эргаш Қўшмонов 15 йилга, Эркин Қўшмонов 17 йилга озодликдан маҳрум қилинди. Энг ёмони шуки, қариндошлар ёвлашиб қолдилар. Жўрабойнинг 7 нафар боласи етим қолди. Эргаш Қўшмоновнинг 7 нафар боласи (унинг 8 нафар фарзанди бор. Шулардан бири — Эркин) «қотилнинг зурёдлари» деган иснодни орттирдилар.

Яна бир гапни алоҳида таъкидлаш жоиз. Ш. Рашидов туманида топилган мурданинг кимлигини аниқлаш мақсадида барча вилоятларга, ҳатто қўшни давлатларга махсус хатлар юборилиб, улардан жавоб олинди. Бироқ ён қўшнимиз Жиззах вилояти ва Зомин туманидан прокуратуранинг хатига жавоб келмади. Бу ҳолат муҳим ишга муносабатнинг талаблар даражасида эмаслигидан далолат беради. Шу туфайли ҳам Ш. Рашидов туманида топилган мурданинг қариндошлари ва қотиллари бир йилгача топилмай келинди.

Сайдазим ХЎЖАНАЗАРОВ,
Сирдарё вилояти прокуратураси тергов бўлимининг бошлиғи.

Саминжон СУЛТОНОВ,
«Адолат» газетаси жамоатчи мухбири.

Маънавият мезони

АЁЛ ВА ХИЁНАТ

Сизга савол бергим келди — азизам! Суюклигингиз жисман бўлмасин, хаёлан хиёнат қилиши мумкинлигини тасаввур қила оласизми? Унга бўлган ишончингизга ҳеч дарз кетмаганми? Дилингизда шубҳа дарахти гулламадими? Кўнгил деган омонатингизга хиёнат қилишмадими?

Хуллас, қуйида келтириладиган воқеалар қаҳрамонлари сизу бизнинг замондошимиз. Баъзи бир истиҳолалар билан уларнинг исми-шарифларини ўзгартирдик, холос. Мавзу битта: давримизнинг оқила, зукко аёли хиёнатни, тўғрироғи, турмуши ўртоғи хиёнатини қандай қабул қилди ва унга нима билан жавоб берди.

ХИЁНАТГА ЖАВОБАН ХИЁНАТМИ?

... Муҳаббат севиб-севилиб турмуш қурмади, ота-она розилиги билан иш тутди. Куёвининг ёши катта, тўғри, хушрўй эмас, аммо истараси иссиққина эди. У катта шаҳарда ишлар, табиийки тўйдан сўнг ҳеч қанча вақт ўтар-ўтмас, улар шаҳардаги кўп қаватли уйларнинг икки хонали қўналғасига кўчиб ўтишди. Оилада қисилиб катта бўлган Муҳаббат учун хонадаги хориж мебеллари, қалин гиламлар, ётоқхонанинг шинамлиги кўнглига шу қадар жойлашдики, куёви қистамаса остона ҳатлаб кўчага чиқишни хоҳламасди. Эри уни эркалатгандан эркалатар, кўзига яхши кўринган либосларни хотинига кўтариб келаверарди. Эрнинг қистови билан Муҳаббат қалингина сочини қулоғининг тагидан кестирди. Эри совға қилган калта юбкалар-у, тор шимларни кийиб, келинлик либосларини четга суриб қўйди. «Менга ёқсанг бўлди, бошқаси билан ишинг бўлмасин» — эр бошқаларнинг эътирозларига шундай жавоб қилди. Бу нарса Муҳаббатга ҳам маъқул эди.

Тўнғич фарзанд туғилганда Муҳаббат қоматининг бузилишидан қўрқиб гўдагига кўкрак ҳам тутмади. Умри қисқа эканми, ё Муҳаббат тажрибасизлик қилдими, бола ёшига етмай нобуд бўлди. Муҳаббат кўп куйинди, лекин эрининг: «Ўзинг ҳали боласан, қўй қайғурма, озроқ дам ол, ўйна-кул, ёшлигинг ғанимат, кўп ғам чексанг, тез қарийсан» қабилидаги овутишлари кўнглига таскин берди. Эри ишдан рухсат олиб, пойтахтга олиб бориб, сайр қилдириб келди, бир сидра усти-бошини янгилади.

Кейинги ҳомиладорлик ўзини кўп куттирмади. Фарзанд туғилгач, қайнона бешикнинг бошида туриб, болани уч ойгача келинга боқишди. Уч ойдан кейин Муҳаббатнинг онаси болани қишлоққа олиб кетди. Муҳаббат боласини бир ҳафталар қўмсаб юрди, сўнг уйига, эрига меҳр қўйди. Аммо меҳрнинг умри қисқа экан. Кунларнинг бирида эр ишдан кеч қайтди. Ундан бегона аёллар атрининг ҳиди анқир, бўйнида қонталаш бўлиб сўрилган ўпич излари аниқ кўриниб турарди.

Муҳаббат эрни тергади. Ширакайф эр оғзига келганини алжиради — ёлғон сўзлади. Бир гапга икки гап қўшилди, сўзга сўз, жанжалнинг охири калтаккача етиб борди. Эр-хотин тонггача мижжа қоқишмади. Муҳаббат йиғлади, эр овутмади...

Одатдагидек, тонг саҳарлаб эр ишга отланди, аммо Муҳаббат одатини бузиб нонушта тайёрламади. Шу кундан бошлаб, Муҳаббат эридан ўч олиш режасини тузади. Қишлоққа хат ёзди — аммо отасига ҳам, қанотасига ҳам эмас, қачонлардир мактабда хат олишиб юрган собиқ «ошиғи»га. Собиқ севгилиси, бойлиги билан сотиб олган рақибига аламзада шўрлик «ошиқ», ҳам шаҳарга кишини билмас етиб келди. Дарди тўлиб турган Муҳаббат ҳам юрагини тўкиб солди. Кечқурун ишдан ҳориб қайтган эр қишлоқдошини ўз уйида кўриб, дастлаб ҳайрон қолди. Сўнгра йигитча гаплашиш... Аммо уларни нималар ҳақида сўзлашгани Муҳаббатга қоронғу. Фақат эрининг собиқ «йигити»ни уйдан ҳайдаб чиқарганини кўрди, холос. Эру-хотин шу кеча ҳам аразлашди. Эр ишга жўнади одати бўйича саҳарлаб, «ошиғи» кутиб турган эканми, эшикдан кириб келди. Бу ҳол бир неча марта давом этди, токи, эри кутилмаганда уларни пойлаб изига қайтмагунча. Муҳаббатнинг кўзи кеч очилди. Очилганда унга «бузуқ» тамғаси босилган, ҳали уйланмаган ошиқ йигит бўлса, бутун гуноҳни унинг бўйнига ағдариб, номини қаро отлиқ қилди, кетди.

—Оила муқаддас, унинг кўз қорачиғидек асранг, келинпошша.

Қиссадан ҳисса шулки, хиёнатга хиёнат билан жавоб бермоқлик, бургага аччиқ қилиб кўрпани ёқмоқ билан баробардир. Зеро, ҳар ким ўз қилмиши учун Оллоҳнинг даргоҳида ўзи жавоб беради. Кўпинча эрини кимдандир қизғонаётган хотин унга бузуқлик тамғасини босар экан, ўзини кимларгадир қиёслаётганини гувоҳи бўламиз. «Мен шундай юрсам, ундан чиройлиман, хоҳласам манаман деган эркакни ўзимга қаратаман?». Бу бесуяк тил нималарни гапирмайди? Балки шу сўзлар билан эътиборсиз эримизнинг эътиборини ўзимизга қаратмоқчи бўлармиз? Аммо бир нарсани унутмаслигимиз керакки, уйимизнинг бекаси бизмиз! Уй эгаси эркак экан, уни ўзимизга жалб этайлик, у ҳеч қаерда сизнинг хонадонингиз шинамлигини, овқатингиз лаззатини, ширин сўзларингиз малоҳатини топа олмасин. Бизга Оллоҳнинг инояти шудир

* * *

САБРНИНГ ТАГИ...

Шоҳида эрининг бежо қадам ташлаётганини сезиб юрарди. «Уйнинг сирини очмаслик» ақидаси унда шунчалар кучли эдики, эрининг юриш-туриши хусусида унга шаъма қилаётганларга ҳам сир бермасди. Бу ёқда қизлари бўй етиб қолди. Сиғингани — Худо, унга илтижолар қилиб эрига инсоф сўрайди. Инсоф эса келай демасди. Эрининг кейинги қилиқлари шу қадар хурмачадан ошиб кетди-ки, уни ёшгина жувонга айланишгани тўғрисида талаба қизининг ўзи гап топиб келди. Олдинлари уйга тонгга яқин келадиган эр энди кечалари умуман уйга яқинлашмайдиган бўлди. Мабодо бирор оқшом уйда ўтириб қолгудек бўлса, ёстиқ қучоқлаб ойнаи жаҳон қаршисида ўтираверарди. Уйнинг «жиз-бизи» билан иши йўқ. Сал нарсага қизишади, жанжал қидиради. Шоҳида табиатан оғир карвон. Ҳамма нарсани ичига ютади. Онасидан эрта айрилиб, ўгай онанинг ситамларига кўп чидаган. Кўргани — шу рўзғори, топгани — шу болалари. Тишини тишига босди. Лекин барибир эрининг сабри чидамади. Охири ёрилди: Бошқа хотини борлиги, унинг ёшлиги, чиройлилигини пеш қилди: «Менга шундай муқомлар қиладики, эриб кетаман. Хотиннинг нималигини энди кўрдим. Кетаман, энди ўзим учун яшайман, энди сизлар ҳам ўз кунингизни ўзингиз кўринг».

Эр ўзига тегишли нарсаларни юклаб жўнаркан, Шоҳида шу дамда ўлимига рози эди. Эрининг норизолигини у ўзича тушунди. Эр кейинги пайтда тўшакда аёлдан ғалати нарсаларни талаб қилар, аммо Шоҳиданинг таъби у нарсаларни тортмасди. Эҳтимол энди эри шундай қилиқларни таъби тортадиганларга кетгандир. Бу Шоҳидага номаълум эди. Шуниси маълумки, оила ўз боқувчисини йўқотди. Икки тўнғич қиз талаба, қолган 4 фарзанд — ҳали мактаб ўқувчилари. Тўғри, қора кунларга деб тиш ковагида сақлаб юрган озроқ сармоя бор, аммо ётиб ейишга тоғ ҳам чидамайди. Шоҳиданинг ўзи аввал ойлик тикувчилик курсига кириб, ҳунар ўрганди. Сўнг таътилдан фойдаланиб, қизларни тикувчиликка қўлини келтиришди. Уйдаги қўл чок машинасини сотиб, устига озроқ пул қўшиб замонавий тикув машинасини сотиб олди. Аввал қўни-қўшниларнинг тикишини қилди. Оллоҳнинг раҳми келдими, ё ризқи шу касб эканми, иши ривож топди. Шоҳида асли пазанда, турли пишириқларнинг устаси эди. Буюртма бўйича турли маросимларга пишириқлар пишириб берди. Ишини пухта қилиб мижозларини сақлаб қолишга ҳаракат қилди. Натижа ёмон бўлмади. Шу орада қизларига совчи келди. Фарзандларининг қутлуғ куни — бўлажак никоҳ маросими ташвиши йўлдан адашган отани ҳам муқаддас остонага қайтарди. Тўғри, у оилага бутунлай қайтмаган, «ҳормангга», эл қатори келди. Шоҳида ўзини ҳеч нарса бўлмагандек тутди. Чарчоғига қарамай меҳмонларни кузатганидан сўнг эри учун унинг суюкли таомини пиширишга улгирди. Ҳоли қолмаган бўлса-да, унинг кўнглини олишга ҳаракат қилди. Чойни аччиқроқ қилиб дамлади, пиёладаги чойнинг дамини чиқарди, қўлтиғига лўла болишни ёнбошлатди. Фарзандлари отасининг атрофида гирдикапалак бўлишди.

Шу кундан сўнг эр тез-тез хабар оладиган бўлиб қолди. Баъзида оёғини чайиш учун тайёрланадиган илиқ сув, кейинроқ ювинишга тайёрланди. Шоҳида тикувчи эмасми, кунларнинг бирида бир сидра уй кийимини тикиб, эгнига кийдирди.

Бу совға кундошининг сабр косасини тўлдирган сўнгги томчи бўлди. Катта жанжал, ур-сур билан эр кундошининг уйидан ҳайдалди. Шоҳида собиқ эрини—фарзандлари отасини оилага қайтариб олди:

— У киши ҳам ўзларига бошқа хотин, мен ҳам бошқа эр топишим мумкин. Лекин ўртада фарзандлар бор, уларни отасидан айиришга ҳаққим йўқ, айтадиларки, «От айланиб қозиғини топади».

Қиссадан ҳисса шулки: Икки дил бир-бири билан топишар экан, уларни айирадиган хиёнат ҳам ўртада ниш урар экан, Севиклисининг хиёнатидан гумон қилиш энг осон иш бўлса керак. Ҳамиша хиёнат ҳақида ўйлар эканман, бир хиёнаткор эркак фалсафаси айланаверади:

—Кунда бир хил таомни пишириб еяверсангиз, таббийки бир кун келиб кўнглингизга шу даражада урадики, ҳаттоки, шу таомнинг номини эшитсангиз ҳам кўнглингиз айнийди. Ҳар кун есангиз, тандир гўшт ҳам меъдангизга уради, орада шўрва ичгингиз келади. Аёл борасида ҳам шундай дейиш мумкин. Эркак зоти борки, қачондир девор оша бўлса-да, қўшни ҳовлига қарайди ва айтишларидек, «қўшнининг хотини қиз кўринади».

Балки бу хиёнат йўлидаги инсоннинг ўз фалсафасидир.

Аёл... таом эмас. У инсон, у она...

Ислом ақидасига кўра, шариат қонунларида зинокорнинг айби исботланса, у ўлим жазосига ҳукм қилинган. Ҳали ҳануз адабиёт тарихида муаммо бўлиб турган Нодирабегимдек мумтоз шоиранинг оиласи билан фожеали ўлими асосида ҳам ўз отаси ҳарамидаги канизакни ўз ҳарамига қабул қилган зинокор фарзанднинг гуноҳи хиёнати турган дейишади. Абдулла Қодирийнинг ёзилмай қолган романига шу фожеа асос қилиб олингани адабиёт тарихидан маълум.

Ҳозирда ўз рўзғорини сақлай олиш учун, фарзандларини нопок йўллардан авайлагувчи аёл, аввало ўз жуфти ҳалолини четга оғувчи йўллардан асрашга интилади. Ким ҳам ўз рўзғорини бузгиси ёки бахтини бўлаклагиси келади. Лекин аждодларимиз, «Эр қадамини бежо олса, айбни хотиндан, хотин бузилса, айбни эрдан қидирганлар». Бу ақида ҳақида ҳам чуқурроқ ўйлаб кўриш керак.

Ҳилола ИСМОИЛОВА.

Сабоқ

САБР

Ибн Маҳбуб шундай ҳикоя қилади:

— Имом Содиқ алайҳиссалом билан бирга бир жанозада иштирок қилдим. Йўлда имом Содиқнинг ковушлари йиртилди, у билан юриш қийин бўлди. Дўстлардан бири Имом Содиққа ўз ковушини келтириб: «Азият чекманг, мана буни кийиб олинг», деди.

Шунда Ҳазрат имом Содиқ дедилар: «Йўқ! Ҳар кимнинг нарсаси ўзининг ҳимоячисидир. Бинобарин, ковушимиз йиртилиши керак экан, бизга сабр қилиш лозим бўлади».

Қиссадан ҳисса шулки, имом Содиқ алайҳиссалом ўз манфаатини кўзлаб, ўзгани қийинчиликка қўйишни истамадилар. Сабрсизлик қилиб, ўзларининг роҳатларини ўйлаш у кишининг табиатларига мос келмас эди.

БАЙТ: «Бу ҳаётнинг меваси сабрдандир.

Боғ-чаманнинг меваси сабрдандир.

Баҳриддин ТУРҒУНОВ.

Ўзбекистон Республикаси Марказий банки 1999 йил 27 июлдан бошлаб ҳисоб ва божхона тўловлари учун 1 АҚШ долларининг сўмга нисбатан қуйидаги қийматини белгилади:

1 АҚШ доллари — 130 сўм 43 тийин.

НАТИЖА

(Баъзи ношуд эрларга)

Алпомишим, Сизга бугун андак таъна-тошим бор,
Қаршингизда қуллуқ эмас, уйган қовоқ-қошим бор.
Мозийлардан Темур насли, шер юракли ботирлар,
Нечун бугун пана-пастқам, соя жойда ётурлар?
Мангуберди авлодисиз, шуни асло унутманг,
Аёлингиз кўнгли қолиб, дил уйларин совутманг.
Асли-азалдан эр оиланинг таянчи,
Ота-она ғамхўри-ю, ер, фарзандлар суянчи.
Нега энди бағрингиз тош, мағрур эмас бошингиз,
Ғафлат ичра ўтиб борар кундан-кунга ёшингиз?
Вақт ғанимат белни боғланг, мустақил юрт ишига,
Қирқ ҳунар оз, дейишади, ахир йигит кишига.
Елкасида оғир кетмон, хотин кетса чўлига,
Бола боқиш, уй юмушин эрлар олмиш қўлига.
Нозиклашиб бормоқдалар, эрларимиз кундан-кун,
Аёлларнинг қўллари-чи, дағал, қадоқли бўгин.
Азиз эрлар оз бўлса-да, раҳм қилинг бизларга,
Ахир шундай ният ила текканмидик Сизларга?!
Аёлнинг хур елкасига ортиб қўйманг рўзғорни,
Фурсат етди, олинг энди Сиз ўзингиз бул ғорни.
Йўғон арқон узулгуси, тортаверса кунма-кун,
Хотин зоти чидай-чидай бўлмасин кунпоякун.

Гуласал ҲУСАНОВА.

ПАЙҒАМБАРИМИЗ ҲАДИСЛАРИДАН...

• Қайси бир киши қишлоқдаги биродарини кўриш учун йўл олса, Аллоҳи Таоло унинг йўлига бир фариштани қойим қилиб қўяди. У йўловчидан: **«Қаерга борурсан»**, — деб сўрайди. У: **«мана шу қишлоқдаги биродаримни кўргани борурман»**, — деб жавоб беради. Яна сўрайдики: **«Сенга унинг бирор ато этган неъмати борми?** У: **«Йўқ, лекин мен уни Аллоҳ йўлида дўст тутаман»**, — деб жавоб беради. Шунда фаришта: **«Мен сенга Аллоҳ томонидан юборилган элчидирман. Сен биродарингни қанчалик яхши кўрсанг, Аллоҳ ҳам сени шунчалик яхши кўради, — деган сўзни сенга айтгани келдим»**, дейди. (465-ҳадис).

Мулоҳаза

БОЙ БОЛАСИ

Мулкка муносабат ўзгарди. Мулкдор бўлишни ҳавас этяпмиз, ҳаракат қиляпмиз. Бой бўлишга нима етсин?

Ҳеч эътирозим йўқ бунга. Бошқа нарса кўпроқ ўйлантиради. Бойлик бу бахт дегани эмасда. Қачонки бойлик бахт — маънан қашшоқ бўлмасак.

Тадбиркор ёши улуғ аёлни биламан. Доим ҳамсуҳбат бўлсак, айнан шундай мулоҳазаларни айтади. Ўғилларидан бирининг турмуши бузилди. Бир қизчасини етаклаб «ёмон келин» ота-онасиникига кетди. Сезишимча, қайнона умуман ўғлининг тақдирига аралашмади. Даврбекнинг ўзи хотини билан яшашни истамайди. «Хотинларга ўхшаб гап чувалаштирмоқчимасман-у, опа, сўрадингиз айтай: «бойнинг қизиман», деб ҳеч рўзғорга қарамайди. «мен ҳам ишлайман», дейди. «Еганинг олдингда бўлса...» деб қолди йигит суҳбат орасида. Ҳурматим ортиқ аёл эмасманми, у ер-бу ердан ўғлимга қиз дараклаб юрдим. Бир менмас, қарасам кўпчилик таниш-билишлар «муносиб келин» қидиряпти. Аксарият ҳамма ўрта ҳол хонадон қизларини топибди чоғи.

Назаримда, мен топган юнусободлик қиз жуда мосдай. Қиз билан йигит ҳам бир-бирига мойилдай бўлди. Негадир Даврбекнинг шашти пастдай эди. «Қизга гап йўқ, фақат уй-жойи, маҳалласи, кўчаси бунча кўримсиз. Отасиям йўқ экан. Ахир тўртта ўртоғим билан келганда «қайнотанг борми деса, бордегудай бўлса-да. Анув «бой қиз»нинг (хотинини айтяпти) олдида нима деган одам бўламан. «Ўл бу кунингдан, сенинг тенгинг ўша тагги паст» деб кулмайдими?. Даврбек куйиб-пишиб гапирарди. Бир чеккаси ҳақ. Тенг-тенги билан деганлар. Чунки у ўз қаричи билан ўлчаб сўзлаяпти-ку. Онасиям шу фикрда.

Тўй бўлмади. Яна қиз қидириш бошланди. Хуллас, келинликка бопиям топилди. Бойлик мил-мил, қиз чорлардан биз ҳам бир кийим ипаклик кийиб қайтдик. Куёв бўлса яп-янги «Мерседес»да. Ўзукка кўз қўйгандек тушди ёшлар бир-бирига. Аммо куёв ҳали бирор ишнинг бошини тутмаган. Ота-онасининг давлатидан фахрланади. Яхши. Отчопардан ул-бул олиб келиб сотади - тадбиркор эмиш.

Яқинда яна ўша аёл билан гурунглашиб қолдим. «Гап пулдамас, қўлнинг кири, манманлик...» узоқ гапирди. Гаплари тўғри. Шундай қилсак яхши бўлади. Барибир кишини ўйлантирадиган томониям бор-да. Тил ва дил бир бўлмагач. Донишманддан сўрабдилар: «Дунёда энг осони нима? Бировга маслаҳат бериш. Қийини-чи? Ўша маслаҳатга ўзи амал қилиш?» деб жавоб берган экан.

Даврбекка яна хаёлим кетади, мулкдорлик ҳисси бор ундa? Лекин шу мулкни келгусида қўлида ушлаб қолишига ким кафил? Ахир, унда мулкни кўпайтириш, тадбиркорлик деган тушунчанинг ўзи йўқ-ку? Буни айтишимнинг боиси, эшитишимча яна ажралишибди. Келиннинг ота-онаси «қурумсоқ бойлардан» экан. «Куёв боқиманда экан», деганмиш «қурумсоқ» ишбилармон қайнотаси.

Ахир, бойликкина бахт бўлолмаслиги шу эмасми? Маънавий қашшоқлик икки норасида гўдакни отадан ажратди. Катталарнинг қуйди-чиқдисининг касрига болалар қолди. Бир қарашда сийқаси чиққан гаплардай туюлади. Лекин шу ўринда масаланинг яна бир жиҳатини айтмоқчийдим. Баъзи ёш-яланглар ишбилармонликни у бозордан-бу бозорга, нари борса, Отчопардан майда-чуйда олиб келиб сотиш деб тушунадиган бўп қолишяпти. Ҳақиқий тадбиркорликнинг ҳадисини ололмай «синиб» қоляпти қанчаси. Чунки улар шу бугуннинг талабини чуқур англаб етмаяпти, назаримда.

Бугунги тадбиркор илмли, дунёвий янгиликлардан бохабар бўлиши зарурлигини унутиб қўяётгандекмиз. Маънан камолотли инсон қайси касбда бўлмасин, у тадбиркорми худди шундай давр нафаси билан ҳамқадам бўлади. Боқиманда айрим «тадбиркор» фарзандлар бўлса наинки шахсий ҳаётда, балки мулк муносабатдаям аравани тортиб кетолмаётгани шундандир.

Тил ва дили бўлмаган шундай ота-она сабабчидир балки.

Бойнинг боласи бўлиши яхши. Шу бойликка ўз ҳиссасини қўшиш руҳида интилиб яшаш ундан ҳам. Зотан, руҳан пок одамнинг мақсади эл корига яраш-да. Йўқса, «бой боласи» яна уйланар, яна бир гўдак онасига эргашиб, ёшли кўзлари билан ортига бурилиб йиғламсираб бундай даргоҳдан чиқиб кетар...

Саида САЙХУН.

МУНАЖЖИМЛАР ТАЪБИРИ

(2—8 августгача)

• **ҚЎЙ** (21.03—21.04.) Ёнверингиздаги ўзгарувчан шароитни зукколик билан дарҳол баҳолай билишингиз ва жисмоний фаоллигингиз туфайли келажакдаги режаларингизнинг равнақи учун муҳим тамал тоши қўйишга муяссар бўласиз. Ҳудабеҳудага ўзингизни ўтга-чўққа ураверманг, кераксиз учрашувлардан (айниқса, шанба-якшанбада) четроқ юрганингиз маъқул.

• **БУЗОҚ** (22.04—20.05). Ўтмиш фаолиятингиз билан боғлиқ моддий-молиявий машмашалар бу ҳафта яна кўзғалиб қолиши мумкин. Мунозарали масалалар ва вазиятларда уддабурон ва устомон бўлишингизга тўғри келади. Вазиятга тўғри баҳо бера билмаслигингиз туфайли дам олиш кунлари серзарда, тажанг кайфият гирдобига тушиб қолишингиз мумкин.

• **ЭГИЗАКЛАР** (21.05—21.06). Ушбу ҳафтада юзага келган шарт-шароитлар кўзлаб қўйган режаларингизнинг рўёбга чиқиши учун йўл очади. Айримларингизни хизмат соҳасида жиддий ўзгаришлар кутмоқда. Шанба ва якшанба кунларига муҳим ишлар, тадбирлар, учрашувларни режалаштириш, шунингдек, рулга ўтириш тавсия этилмайди.

• **ҚИСҚИЧБАҚА** (22.06—22.07). Бизнес билан шуғулланувчилар учун омад кулиб боққан етти кундан иборат ушбу ҳафтанинг иккинчи ярмида низоли тўқнашувлар ва мунозаралардан ўзингизни четроқ тутиб юрсангиз фақат ютасиз. Чоршанба, шанба ва якшанбада бироз тобингиз қочиб қолиш эҳтимоли бор.

• **АРСЛОН** (23.07—22.08). Қатор моддий муаммолар ва масалаларни юксак даражада ҳал этиш имконияти туғилади. Пайшанба ва жумада «етти ўлчаб бир кесиш» тавсия этилади. Хонадон аъзоларидан кимнингдир тоби қочиб қолиши, катта ёшдаги фарзандларингиз билан боғлиқ муаммолар келиб чиқиши мумкин.

• **ПАРИЗОД** (23.08—22.09). Ўзингиз кўриб-билиб юрган одатдаги соҳаларда омад сизга қайишади. Мунозарали масалаларда холис (бетараф) турганингиз маъқул. Хизмат доирасидаги ютуқ ва муваффақиятларингизнинг калити бевосита раҳбарият билан бўладиган мулоқотлар ва фикр-алмашувларга боғлиқ.

• **ТАРОЗУ** (23.09—22.10). Кўпгина моддий муаммолар ва масалаларни ушбу ҳафтада осонлик билан ҳал қилиш мумкин. Юксак иш қобилиятингиз туфайли анча жиддий муаммо ва масалалар ҳам сизга чўт эмас. Дам олиш кунлари бироз қийинчиликлар келиб чиқиш эҳтимоли мавжуд.

• **ЧАЁН** (23.10—22.11). Ҳафтанинг биринчи ярми хизмат соҳасида кўпларингиз учун хайрли келади, шунингдек, шу кунларда юзага келган ёнатрофингиздаги муҳим мўлжалдаги режаларингизнинг рўёбга чиқиши учун йўл очади. Шанба ва якшанбада айрим муаммолар пайдо бўлиши эҳтимолдан холи эмас.

• **ЎҚОТАР** (23.11—21.12). Ҳафта бошидаги уч-тўрт кун шахсий масалалар ечимида бирмунча омадли келади. Айримларингиз ўзингиз учун мутлақо таниш бўлмаган янги касбий муҳит доирасига тушиб қолишингиз мумкин. Ўзаро муносабатларни ойдинлаштириб олишда жанжалли ҳолатлардан йироқроқ юринг.

• **ТОҒ ЭЧКИСИ** (22.12—19.01). Бегим кунлари тадбиркор бизнесменлар, илм аҳли ва сиёсатдонлар учун муваффақиятли ҳамкорлик ришталарини боғлаш, ўзаро фикр алмашувлар ва мулоқотларни йўлга қўйиш имконияти туғилади. Шанба ва якшанба кунлари бирор буюм харид қилиш ёки катта ёшдаги фарзандларингиз билан боғлиқ муаммоларни ечишга киришиш тавсия этилмайди, чунки самодаги юлдузларнинг жойлашуви бундай уринишларнинг зое кетиши ҳақида огоҳлантиради.

• **ҚОВҒА** (20.01—18.02). Эртанги кунга умид ва шу кунлардаги ишларингиздан мамнунлик ҳисси ҳафта давомида руҳиятингизни аллалайди. Янги тижорат, янгича бизнес йўналиши яқин кунлар ичида ўз самарасини беради. Теварагингиздаги яқин кишиларингиз ва жигаргўшаларингизга нисбатан меҳр-оқибатли бўлишингизни маслаҳат берамиз.

• **БАЛИҚ** (19.02—20.03). Тақдирнинг кутилмаган муюлишлари ҳаётий аъмолларингиз ва дунёқарашингизни қайта элакдан ўтказиб олишни тақозо этади. Ушбу ҳафтада сиз машғул бўлган касбий соҳа то шу кунга қадар чеккан азиятларингизнинг ҳиссасини чиқариш учун ажойиб имкониятлар ҳадя этади.

Тошкент шаҳар Ички ишлар Бош бошқармаси ва «Адолат» газетасининг қўшма рейди

«КЎЧАДАГИ МУҲАББАТ»

ёки фоҳишалик туфайли касалланган деб гумон қилинган аёлни бир марта текшириб кўришнинг ўзи давлатга 770 сўмга тушади. Даволаш-чи?..

Бир тўйга бориш ниятида қадрдоним билан Чилонзор туманидаги Қатортол кўчасида учрашадиган бўлдик. Кеч соат саккизларда мен уни кутишим лозим эди. Белгиланган пайтда машинам билан бордим. Шундоқ тўхташим билан нарироқда гурунглашиб турган «жонон»лардан бири яқин келиб бошини бошимга тегизгудек ҳолатда астагина шивирлади:

— Хизматим керакмасми?

— Раҳмат! Дарвоқе, қанақа хизмат?

— Қанақа хизмат бўларди, аёллик хизматида!

Барибир тушунмадим.

— Қанақа аёллик хизмати?

— Э, қанақа одамсиз, эркакмисиз ўзи? Аёл киши эркак кишига қанақа хизмат қилишини шу ёшга кириб ҳамон билмайсизми? Э бор-э!

Жонон шундай дея бир қўл силтадию кетиб қолди. Мен кутилмаганда ёнимга келиб «хизмати»ни тавсия этган аёлнинг кетидан лол бўлиб боқиб қолдим. Орадан кўп ўтмай шундоқ ёнимдаги жононлар олдига яп-янги «Мерседес-Бенс» келиб тўхтади. Ҳайдовчи машинадан ҳам тушмай деди:

— Хўш, қизлар ишга чиқдингизми?

— Худди шундоқ, яхши йигит!

— Унда кетдик!

— Аввал хизмат ҳақини келишиб олайлик.

— Хўш қанча бўлади?

— Бир соатга уч минг, бир тунга беш минг сўм!

— Келишдик. Биз икки кишимиз.

Жонон гурунглашаётган аёллардан бирини имлаб чақирди. Улар машинага ўтиргач «Мерседес-Бенс» ўрнидан қўзғалди. Шу заҳоти унинг ўрнига хира рангли «Газ-31» келиб тўхтади. Ўзаро савдолашиб олгач унинг ҳайдовчиси ҳам бир жононни ёнига ўтказиб кўздан ғойиб бўлди...

Наҳотки бу ер «фоҳишалар бозори» бўлса деб ўйлаб турувдим кутаётган қадрдоним етиб келиб машинамга ўтирди. Мени кузатиб турган жононлардан бири ёнидагиларга қарата «бу киши бошқачасини кутаётган экан-да» деди. Аз-баройи изза бўлганимдан ва уларнинг бу гапи қадрдон дўстимнинг иззат нафсига тегишини ўйлаб тезда машинамни ўт олдирдим-у шитоб билан ўрнимдан қўзғалдим...

Ўша куни тўйда ўтирибману фикри-зикрим Қатортолдаги «жонон»ларда бўлди. Наҳотки шу рост бўлса? Наҳотки сиртдан қараганда бинойидек, бир эркакка хотин, бир оилага келин бўлишга лойиқ қизлар катта кўчага чиқиб танфурушлик қилса? Нега жамоат бунга кўз юмиб қўйибди? Наҳотки улар бунга бефарқ қараса?! Тоқатим тоқ бўлиб «ахлоқ милицияси»га боришга қарор қилдим...

У ерда бино қоровули:

— Ахлоқ милицияси бу ердан кўчиб кетган, — деди.

Қоровулдан уларнинг қаерга кўчиб кетганларини сўраб билдим. Кейин «Тошкент шаҳар ИИББ профилактика ва жамоат тартибини сақлаш бошқармаси»га бордим. Мақсадимни айтдим.

— Ахлоқ милицияси тугатилиб, унинг хизмати асосан участка нозирлари зиммасига юклатилган. Лекин шунга қарамай бизнинг бошқармамизда ҳам махсус ходимлар бу ишга кўз-қулоқ бўлиб туришади, — дейишди.

Бошқарма бошлиғи Зуҳриддин Бобокалонов ўз касбига содиқ, жонкуяр раҳбар экан. Мақсадимни тушунгач, бошқарма жамоасининг мазкур соҳада имконият даражасида олиб бораётган ишлари хусусида ёниб гапириб берди. Шундай қилиб шаҳримиздаги фоҳишалар, қўшмачилар ва хуфёна фоҳишахоналар фаолиятини ўрганишга киришдим. Бир ҳафталик қизғин ишдан сўнг қуйидаги мақола юзага келди.

ЮЗМА-ЮЗ МУЛОҚОТ

Шаҳар тери таносил касалликлари диспансерида (КВД) профилактика ва жамоат тартибини сақлаш бошқармаси ходимлари ўтказган «Тозалаш» ва «Орият» тадбирлари жараёнида қўлга тушган фоҳишалар тиббий кўрикдан ўтказилаётган экан. Улар билан юзма-юз мулоқотим ошкоралик тарзида ўтди. Улардан айримларини келтираман:

— Ўзингизни таништирсангиз.

— 1971 йил туғилганман. Чилонзор туманида яшайман. Онам билан отам гўдаклигимда ажрашиб кетишган. Онамнинг миллати татар. Ҳозирги ўгай отам рус. Битта ўғлим бор...

— Ўғлингизнинг отаси борми?

— Бор! Кўрсам танийман. Тушунаман, унинг қандай қилиб бўйимда бўлиб қолганлиги хусусида сўрайсиз. Шунинг учун айта қолай.

16 ёшли гўр қизча эдим. Кунларнинг бирида Кристина исмли қиз мени юр, пул ишлаймиз деб туманимиздаги истироҳат боғига таклиф қилди. Бордим. Унинг мижозлари бор экан. Улар билан таништирди. Мени бир хонадонга олиб кетишди. У ерда едиришди, ичиришди. Кейин зўрлашди. Ўшанда бўйимда бўлиб қолган экан.

Шу-шу Кристина мени ўзи билан олиб юрадиган, мижоз топиб берадиган бўлди. Кейинроқ Дубайга кетиб қолди. Ноилож ўзимга ўзим мижоз топадиган бўлдим. Садоқатли мижозларимга уй телефоним номерини бериб қўйганман. Кўнгиллари тусаса чақиришади. Кўпинча мижоз кутаман.

— Агар сир бўлмаса хизмат ҳақингизга қанчадан беришади?

— Таниш мижозларимга нархим аниқ. Бир соатга 1500 сўм. Бегоналар билан савдолашамиз.

— Хизмат кўрсатиш учун тайинли жойингиз борми?

— Йўқ. Уни мижозларнинг ўзлари топишади. Гоҳ қандайдир хусусий уйларга олиб боришади. Гоҳ меҳмонхоналарга. Қишда эса иссиққина сауналарни афзал кўришади...

— Бирор касаллик юқтириб олишдан чўчимайсизми?

— Чўчимай бўладими? Лекин ўзимам салкам врач бўлиб кетганман. Соғ ва носоғ мижозни дарҳол пайқайман.

— Шундай бўлса-да барибир захм, сифлис касаллигига йўлиққан экансиз-ку.

— Ҳа, 1996 йилда шундай бўлган эди. Ўшанда 28 кун ётиб даволанганман...

— Кейин бунақа касаллик такрорланмадими?

— Такрорланди. Аммо бу касалхонага келмадим. Уй шароитида даволандим.

— Ўз билганингизчами?

— Йўқ, врач кўрсатмаси асосида.

— Даволаниш осон кечамаса керак-а?

— Э, нимасини айтасиз. Азоб...

— Фоҳишаликдан ор қилмайсизми?

— Етарлича пул ишлаб олсам, кейин ундан воз кечаман. Шундоқ ҳам 30 ёшдан кейин бозорим касод бўлади.

— Кейин нима қиласиз?

— Ўзимга муносиб эр топиб, одамга ўхшаб яшайман.

— Бунинг иложи топилармикан?

— Ҳар ҳолда шуни орзу қиламан. Мана шу йўлга бошлаб кирган Кристинага шундай қилиш насиб этди-ку!

— Қандай қилиб?

— У Дубайга бориб анчагина пул ишлаб келгач, бир рус йигитини топиб турмушга чиқди. Кейин эри билан Россияга кетди. Энди у ўша ерда яшамоқчи.

— Ўтмиш ҳаётини эри билиб қолса нима бўларди? Ҳар ҳолда касални яширсанг иситмаси ошкор қилади, дейишади-ку.

— Шунинг учун ҳам бу ердан бош олиб кетди-да.

— Сиз ҳам Кристинага ўхшаб бирор қизни шу йўлга олиб кирдингизми?

— Ҳа, бир қизни ўзим билан олиб юраман. Тўғри, у мен билан танишгунга қадар ҳам фоҳиша бўлган. Лекин мусофирлиги учунми, ҳар ҳолда менинг ёрдамимга муҳтож. Менга савол бераверасизми?

— Ўзингизни таништирсангиз, — мурожаат қиламан ўзгасига.

— 1981 йил туғилганман. Миллатим рус. Шаҳристон деган жойда рўйхатда тураман. Лекин уч дугонам билан Юнусободдаги бир уйни ижарага олиб яшаймиз.

— Улар ҳам фоҳишалик қиладиларми?

— Ха!

— Мижозни қаердан топасизлар?

— Хиёбон атрофидаги йўлдан.

— Қандай қилиб?

— Ўзлари машиналарини тўхтатиб «Девчати, будете работать?» деб сўрашади.

— Машиналари бўлмасачи?

— Унақалари камдан кам.

Лекин баъзида ҳафталаб ишсиз қоламиз. Айниқса милиция ходимлари текширган кунларда.

— Ҳозиргача бирор ташкилотда меҳнат қилганмисиз?

— Ҳа, солиқ идорасида ишлардим. Бир сабаб билан ишдан бўшадим.

— Агар сир бўлмаса бу йўлга кирганингизга қанча бўлди?

— Уч ой бўлди холос!

— Касаллик юқтирмадингизми?

— Юқтирдим. Уйда даволандим.

— Ота-онангиз борми? Бўлса улар сизнинг бу юриш-туришингиздан хабардорми?

— Ота-онам бор. Лекин мени қидиришмайди?

— Нега?

— Бу саволингизга жавоб беришни хоҳламайман.

— Мижозларингизга қаерда хизмат қиласиз?

— Улар қаерга олиб боришса ўша ерда. Кўпинча меҳмонхоналарда. Баъзан хусусий уйларда ҳам. Бўлди, етади менга бошқа савол берманг.

Илож қанча. Ўзга фоҳишага савол бера бошладим.

— Оҳангаронликман. Онам, укам бор. Ўзим Тошкентда бир танишим билан ижарада яшаймиз. Битта болам бор.

— Фоҳишалик ўзингизга ёқадими?

— Йўқ. Лекин осон пул топишни яхши кўраман.

— Мижозларни қаерда кутасиз?

— Хиёбон олдидаги кафеларда.

— Бўлди, энди мени ҳам тинч қўйинг.

Навбатдаги фоҳиша кўзига ёш олиб шундай деди:

— 29 ёшдаман, миллатим ўзбек. Қорақамишда эрим билан яшардик. У устимга хотин олиб келиб мени ҳайдаб юборди. Уч болам билан ижарада яшаймиз. Кичиги беш ёшда. Чилонзордаги «Шуҳрат» дўкони ёнидаги кафеда мижоз кутиб ўтирувдим. Тутиб келиб, шу ерга тиқиб қўйишди. Ўзим ёлғиз юргани қўрқаман. Овсиним билан бирга юрамиз. Унинг ҳам икки фарзанди бор. Эри билан ажрашган. Касал эканман. Даволаймиз, деб бу ердан чиқаришмаяпти. Ёрдам беринг.

Ҳурматли ўқувчи! Фоҳишаларнинг юқоридаги гапларини шарҳлашга ҳожат бўлмаса керак. Энди шаҳар тери таносил касалликлари диспансерининг бош шифокори Шоҳида Жалилованинг куйиб-ёниб айтган гапларини келтирамиз.

АССАЛОМ ТТКД!

Шифохонамизга ўз оёғи билан ихтиёрий келадиган беморлар йўқ ҳисоби. Деярли ҳаммаларини милиция ходимлари тутиб келтиришади. Биз эса мажбурлаб даволаймиз. Агар салгина бўш қўйиб қўйсак беморларимиз шаталоқ отиб қочиб қоладилар. Шунинг учун ҳам кўриб турганингиздек касалхонамизни милиция ходимлари қўриқлаб туришади.

Ваҳоланки бу ерда кишининг касал ёки касал эмаслигини текшириб кўриш 770 сўмга тушади. Бу сарф-харажатларнинг ҳаммаси давлат ҳисобидан. Балки шунинг учунми, айрим беморларимиз бу ерда такрор ва такрор даволанишдан зерикишмайди. Ҳатто ўн-ўн беш мартадан даволанганлар бор. Ҳозирги пайтда шунча сарф-харажатнинг ўзи бўлмайди. Менга қолса ҳар бир бемордан уни тузатиш учун сарфланган маблағни ундириб олиш даркор. Нима, беҳаёлик билан енгил-елпи юриб пул топадиган улару, бордию шармандали ва юқумли касалликларга чалиниб қолсалар давлат ҳисобидан тузатиш керакми? Йўқ, уларни тозалаш учун ҳам лоақал ўз ҳисобларидан даволаш керак.

Илгарилари ахлоқ милицияси ходимлари кунига 5-10 тадан беморни тутиб келишарди. Уларни текшириш, даволаш ҳам шунга яраша тартиб билан бўларди. Эндиликда бу хил милиция хизмати тугатилибди. Шу сабабли беморларнинг бунақа мунтазам келтирилиши энди йўқ. Лекин «Орият», «Тозалаш» каби тадбирлар ўтказилган кунларда касалхонамиз беморларга тўлиб кетади! Улар тиббий кўрикдан ўтказилганида 80 фоизи бемор бўлиб чиқди. Энди уларни даволаш керак. Акс ҳолда кунига бир неча кишига бу жирканч касалликларини юқтирадилар.

Шахсан менга айниқса бошқа мамлакатлардан келган беморларни бепул даволаш алам қилади. Бу ерга келтирилган россиялик фоҳишаларнинг ярми, тожикистонликларнинг деярли ҳаммаси, украина, қирғизистонликларининг учдан бирида захм (сифлис) касаллиги бор бўлиб чиқди. Қолганлари ҳам деярли соғлом эмаслар. Улар гонорея, трихомония ва бошқа касалликларга чалинганлар.

Кейинги пайтларда бизга келтирилаётган беморлар орасида маҳаллий миллат вакиллари, хусусан, ўзбек аёллари сони кўпайиб бормоқда. Агар бу шармандали йўлга кирувчиларнинг йўлига мустаҳкам ғов қўйилмаса, улар халқимиз саломатлигини хавф остида қолдиришлари аниқ. Шундай бўлмаслиги учун эса уларни жиловлаш йўлини кучайтириш лозим. Бу борада айниқса радио, телевидение ва матбуотдан кенг фойдаланиш керак. Шугина эмас маҳаллаларда, масжидларда кенг миқёсли тарғибот-ташвиқот ишларини олиб бориш лозим бўлади.

Касалхонамизга келтирилаётган беморлар орасида балоғат ёшига етмаганларнинг кўпайиб бораётганлиги, шунингдек, она қорнидан шундай дардга чалиниб туғилаётган чақалоқларнинг учраётганлигига нима дейсиз? Буларнинг туб илдизлари нимада?

ИЛЛАТНИНГ ИЛДИЗИ

Бизнингча, бу иллатнинг илдизи айрим тарбияси бузуқ ёшларимизнинг енгил-елпи ҳаётга ружу қўяётганликлари, текин пул топиш шайдоларининг эса уларга шарт-шароит яратиб бераётганликларидадир.

Айниқса дискобар, дискоклуб ва тунда ишловчи бошқа маишатхоналарнинг кўпайиб бораётганлиги, улар фаолияти эса талаб даражасида назорат этилмаётганлиги ташвишли бўлмоқда.

Профилактика ва жамоат тартибини сақлаш бошқармасининг ўтказган тадбирида бу нарса яна бир бор тасдиғини топди. Шаҳардаги «Манхэттен», «Колат» дискоклублари, «Евроосиё» қўшма корхонаси, «Донг-Санг» кафе-бари, «Алис», «Фоно», «Лола», «Рассон», «Ирода» каби кафеларда бир қатор камчиликлар аниқланди. Уларнинг аксариятида тегишли рухсатномалари (лицензия) ҳам, иш режимлари ҳам йўқ. «Донг санг», «Евроосиё» эса гарчи «ресторан» сифатида қайд этилиб, ишлашига рухсат берилган бўлсада, амалда тун бўйи дискоклуб вазифасини бажармоқда. Натижада шовқин-суронли мусиқа ва рақслар, ичкилик сотишу ичкиликбозликлар авж олмоқда. Сир эмаски бунақа жойлар юқорида таъкидлаганимиздек, фоҳиша ва фоҳишабозларнинг севимли «маскани»га айланмоқда. Бу ерда енгил табиатли ёш-яланглар ўзаро «топишиб» шаҳардаги меҳмонхоналар, сауналар ва хуфёна хусусий фоҳишахоналарда «висол» гаштини сурмоқдалар.

Чилонзор даҳасида яшовчи Н. Лицовцева ўз уйини фоҳишахонага айлантириб олганлиги фош этилган. У бир аёл ва эркакни 500 сўм эвазига уйига киритганида қўлга олинган.

Худди шу туманда яшовчи Г. Кахавская ҳам ўз хонадонида фоҳишахона очганлиги аниқланиб, унга нисбатан тегишли жазо чоралари қўлланилди. Шунингдек, Миробод туманида яшовчи В. Радионов, шу тумандаги М. Степняклар ҳам ҳеч қаерда ишламай, фақат уйларини хуфёна фоҳишахонага айлантириб олганликлари ҳисобига яшаб келганлар. Уларнинг ҳар икковлари ҳам «меҳмон»лари билан қўлга тушишди. Энди улар амалдаги қонун-қоидаларимизга мувофиқ, «тегиш»ларини оладилар.

Бунақа фоҳишалар ва фоҳишабозлар ҳисобига текин бойлик орттириб юрганларнинг иш услублари ва турлари кўп. Ҳатто фоҳишаларни саёҳатчи никоби остида хорижий мамлакатларга жўнатиш ҳисобига мўмай «соққа» ишловчилар ҳам учраб турибди. Бобур кўчасида яшовчи Т. Баркова, Норхўжаева кўчасида яшовчи О. Ғофуров, генерал Петров кўчасида яшовчи Ш. Халиловларнинг айнан шундай жирканч иш билан шуғулланганликлари фош этилди.

Бу нарса «Ўзбек туризм» компаниясини ҳам хушёрликка чақириши лозим. Зеро, ўзбек аёли ҳеч қачон чет элларда танфурушлик қилиб халқимизга иснод келтирмасин.

ИККИ ТАҚДИР, ИККИ ФОЖИА

Яқинда бир маҳалла имом-хотибига туппа-тузук бир хонадон соҳиби араб мамлакатларининг биридан ўзига келган хатни тутқазибди-да ўқиб, таржима қилиб беришни сўрапти. Имом-хотиб қисқагина бу хатни овоз чиқармай ўқибдию, ўзини уни тушунмаганликка солибди. Шунда хат эгаси:

— Тақсир унда бу хатни диний идорамизга олиб борсам, у ердагилар ўқиб, таржима қилиб беришармикан, — деб сўрапти.

— Йўқ, — депти имом-хотиб. — Яхшиси, уни ўша мамлакатнинг шаҳримиздаги элчихонасига олиб боринг. Ҳар ҳолда улар ўз юртларидан келган хатни сизга яхшилаб, аниқ тушунтириб беришади...

Аслида имом-хотиб «хотинингиз мамлакатимизда фоҳишалик қилганлиги учун саккиз йилга зиндонга ташланди» деган ёзув ёзилган хатни қийналмай ўқиб, тушунган. Бироқ уни айтгани тили бормай, хат эгасини диний идорага боришидан ҳам қайтариб, элчихонага жўнатган экан. Бунга сабаб ҳар ҳолда бу гапни элчихона ходимларидан эшитгани маъқул, деган хулосага келганидан экан.

Гап шундаки, бу эркакнинг аёли тижорат қилиб келиш учун хорижга кетган бўлиб, ундан эрига: «Бу мамлакатда пул топиш осон экан. Яқинда сизга ҳам рухсатнома (виза) тўғрилайман. Болаларимизни олиб келасиз, ўзим кутиб оламан. Шу ерда 3—4 йил ишлаб кетамиз», деган сўзлар ёзилган хат келган экан. Шунинг учун ҳам бечора эр рухсатнома келса хорижга кетишга тап-тайёр бўлиб турган экан. Аммо унга рухсатнома эмас, юқоридаги хат келибди...

Енгил табиатли бир аёл хорижга бориб бир мулкдорга ўзини сотипти. Мулкдор «висол» онларини шоҳона қилиб уюштирибди. Сафар муддати тугаб аёл юртига қайтар чоғида эса унга мўмайгина «хизмат ҳақи»дан ташқари эсдалик деб битта яп-янги видеомагнитофонни кассетаси билан совға қилибди.

Аёл юртига қайтгач уни йўқлаб қариндош-уруғлари, қўшнилари келибди. Шунда кимдир хориждан келтирилган видеомагнитофонни қўйиб кўриш ҳақида таклиф киритган экан, эри уни бажонидил бажарибди. Бироқ тарвузи қўлтиғидан тушиб, шилқ этиб ерга йиқилибдию, хушидан кетибди. Сабаби кассетада тан маҳрамининг хориждаги мулкдор билан қилган барча «висол онлари» туширилган бўлиб, хорижлик мулкдор аёлнинг ўзига билдирмай уни ёзиб олган ва ўша «бахтли» онларидан хотира сифатида «сюрприз» тарзида уни совға қилган экан...

ЭРКАК БЎЛСАНГ МАРД БЎЛ-ДА

Энди икки оғиз гап фоҳишабоз, кўзини сузиб, сохта нозу карашма қилиб турган суюқ аёлларни кўрганда ўз хирсини бошқара олмай қоладиган эркаклар хусусида. Бундайларни одатда иродасиз, балойи нафсига қул бўлган, маиший бузуқлар дейилади. Ахир, фоҳишалар юқорида ўзлари тан олиб эътироф этганларидек кунига бир неча нотаниш эркак билан бўладилар, ичкилик ичиб, ножўя қилиқлар қиладилар. Турли юқумли касалликларга чалинганлари ҳам бор гап. Бас шундай экан, айрим эркакларнинг бу аёлларни (эсиз аёл деган ном) кўнгли тортгани, ҳатто болачақаси, аҳли аёлининг ризқини қирқиб, уларга пуллару совға-саломлар ҳадя этишларини қандай тушуниш мумкин?

Бир вилоятдан келган танишим пойтахтдаги меҳмонхоналарнинг бирида пул бўлса висол ҳадя этаверадиган ёшгина жувоннинг қармоғига илиниб қолибди. Кўнгли бир лаҳзалик лаззатни хоҳлаб унга яқинлашибди. Оқибатда бор пулидан ажралиб, қарз ҳавола олиб, қишлоғига етиб олибди. Аммо бундан ҳам даҳшатлиси ўша куни у кўзини қамаштирган «жонон»дан захм касалини илакиштириб кетган экан. Уни ҳалолу пок тан маҳрамига ҳам юқтирибди. Илож қанча? тери — таносил касалликлари диспансерига тушишди. Қандай шармандачилик! Энг оғири бир умр садоқат кўрсатиб келган вафодор аёли олдида боши эгик, юзи шувит, эл аро шармандаи шармисор бўлди.

— Эҳ номард, — дейсан киши беихтиёр ҳайратдан ёқа ушлаб. — Йил бўйи пешона тери тўкиб топганингни бир фоҳишага, ундан «эсдалик»ка олиб кетган жирканч касалликни даволатгани сарфламай, уни эзгуликка, ҳалолу пок, савоб ишларга харжласанг бўлмасмиди! Наҳотки шунча гуноҳ, шармандалик ва азобни пулга сотиб олган бўлган бўлсанг?! Ахир, эркакмисан, эркакдек мард бўл-да. Кўз сузиб, ишва қилиб турган шайтоннинг измига юриб, кетидан эргашиб кетавердингми? Э, одам бўлмай кет-э!

Тўғри, халқимизда ғунажин кўзини сузмаса буқа ипини узмайди, деган гап бор. Лекин бу гап ҳайвонга тегишли. Инсонга эмас. Инсонмисан, инсондай бўл-да!

Хўш, бунақа эшитса ҳар қандай кишининг ҳам эти сесканадиган фожиали воқеалар нега рўй бермоқда? Тағин халқи ҳар қандай зинони гуноҳи азим деб биладиган бизнинг юртимизда! Келинг, энди дўппини бошдан олиб қўйиб, шу хусусда бир мулоҳаза юритайлик.

ЗИНО — ЭНГ ОҒИР ЖИНОЯТ

Дарҳақиқат шундай. Илгарилари ўзбек халқи учун зино — ёт иллатгина эмас, гуноҳи азим, энг оғир жиноят деб ҳисобланган. Бу ҳаром-ҳариш ишга қўл урган кимса у хоҳ аёл, хоҳ эркак бўлсин омма ўртасида сазойи қилинган, тошбўрон этилган. Аммо худосиз, турган битгани қабоҳату разолат бўлган, эрсиз зино туфайли фарзанд кўрган хотинга нақ қаҳрамон онага бериладиган имтиёзларни инъом этиб, уни бошига кўтариб рағбатлантирган коммунистик тузум, большевикча турмуш тарзи бизнинг ғоят тақводор халқимизга ҳам ўз таъсирини кўрсатди. Ўзбекистонда фоҳишалик, фоҳишабозлик ва қўшмачилик каби шармандали иш билан уялмай-нетмай шуғулланадиган ножинслар юзага келди. Мамлакатимиз мустақилликни қўлга киритгач бундай нусхаларнинг қилмишларига барҳам бериш учун бир қатор тўсиқлар яратилди. Аммо унга бутунлай барҳам беришнинг иложи ҳозирча топилмаяпти. Ваҳоланки ҳаёт бу муҳим ишда кескин бурилиш ясашни энг долзарб вазифалардан бири эканлигини кўрсатмоқда. Негаки фоҳишалик билан фоҳишабозлик ичкиликбозлигу гиёҳвандликни етаклаб юради ва доимо мудҳиш ва жирканч жиноятчилик манбаи бўлиб қолади. Қадим-қадимдан ҳар қандай гуноҳ, ҳаром-ҳариш ишлардан жирканадиган халқимиз учун эса бу асло ярашмайди.

Беихтиёр ўйлаб қоласан, киши. Айрим аёлларимиздаги шарқона, янада аниқроғи ўзбекона шарм-ҳаё, иффат қани? Нега у кундан кунга сусайиб бормоқда?

Пайғамбаримиз (С.А.В.) «Ҳаё—имон белгиси» деб жуда ҳаққоний ҳадис айтганлар. Имонсизлик, эътиқодсизлик айрим иродасиз, маънавиятсиз аёлларимизни шу аянчли ҳолга тушириб қўйди. Албатта уларга шўро даврида юртимизга турли тасодифлар билан келиб ўрнашиб қолган коммунистча турмуш тарзи билан кун кўрувчиларнинг таъсири бўлди. Лекин нима бўлганда ҳам баъзи аёлларимизга юққан бу жирканч иллатни зинҳорбазинҳор оқлаб бўлмайди. Нечунким инсон зоти доимо, покликка тақлид қилиб, интилиб яшаши керак. Нопоклик ва бошқа қусурлардан ота-оналар ўз фарзандларини жуда ёшликлариданоқ нафратланадиган қилиб тарбиялаб, уларни эзгуликка, ҳалолликка ҳавас қиладиган, баъзи ҳаром-ҳариш ишлардан ҳазар қиладиган бўлишларига эришиши шарт.

НИМА ҚИЛМОҚ КЕРАК?

Албатта бу ҳолга барҳам бериш керак. Бунинг учун эса миллий ўзлигимизга қайтиш, ўзбекона турмуш тарзимизни тўла тиклаш, ҳар бир фуқаромизнинг маънавий-маданий савиясини юксалтиришга эришиш даркор.

Шугина эмас, мавжуд камчиликларнинг илдиз-пилдизи билан қўпориб ташлаш лозим. Бунинг учун эса тарғибот-ташвиқот ишларининг ўзи етарли, деб бўлмайди. Кескин амалий жазоларни ҳам кўрмоқ жоиздир.

Аввало мазкур соҳа билан шуғулланишни малакали мутахассислар зиммасига юклаш керак. Шу ўринда ички ишлар тармоғидаги ахлоқ ва вояга етмаганлар билан ишлаш бўлинмаларининг тарқатиб юборилганлигини асло оқлаб бўлмайди. Негаки, ҳар бир фоҳиша, қўшмачи, фоҳишахона доимо назоратга олинса, улар билан алоҳидаалоҳида иш олиб борилсагина мақсадга эришилади. Қолаверса, мазкур соҳа билан шуғулланувчи ходимларни видео, фотоаппарат, транспорт воситалари билан таъминлаш зарур. Бу фақат кўзда тутилган соҳанинггина эмас, бошқа турли жиноятларни очиш ва тугатишда ҳам ғоят қўл келади. Шу йилнинг ўзида дайдилар ва фоҳишаларни аниқлаш ва уларга чора кўриш мақсадида ўтказилган тадбирлар жараёнида 196 нафар қидирувдаги шахс (улардан 64 нафари эса жиноят содир этиб қочиб юрган) маълум бўлгани, шунингдек 41 та жиноят очилгани, (шундан биттаси қотиллик), дайдилик билан шуғулланувчи 35 нафар шахсда сил, 19 нафарида эса тери-таносил касалликлари мавжудлиги аниқлангани фикримизнинг далилидир.

Фоҳиша ва фоҳишабозлар, шунингдек, қўшмачиларнинг ҳатти-ҳаракати энг аввало маҳаллага аён бўлиши керак. Шундай экан маҳаллаларнинг фаоллари уларни назоратга олишлари, тарбиялашлари, қайта тарбиялашлари, зарур бўлиб қолганда эса ҳуқуқни муҳофаза қилиш органлари билан ҳамкорлик қилиш яхши натижалар бериши шубҳасиздир. Қолаверса, енгил табиатли аёллару, эркакларнинг қилмишларини маҳалла йиғинларида муҳокама этиш каби тадбирларнинг қўлланиши ҳам таъсирчан воситалардан ҳисобланади.

Агар бордию у ёки бу шахс ахлоқ-одобга зид бўлган ҳаракатларни маҳаллаларидан ташқарида содир этган бўлса ИИБлари томонидан уларнинг қилмишлари хусусида яшаш ва иш жойларига хатлар йўллаш каби тадбирлар ҳам фойдадан холи бўлмайди. Зеро бир пайтлар «эркин муҳаббат» деб жар солган ғарб халқлари ҳам СПИД ва бошқа балолар олдиларида кўндаланг бўлгач, оилавий ҳалолликни, эр ва хотин ўртасидаги вафо ва садоқатни улуғлашга, «эркин муҳаббат» инсониятни боши берк кўчага киритиб қўйиши муқаррарлигини тарғиб қилишга ўтиб олдилар. Шундай экан, «бор бўлсин ўзбекона соф муҳаббат!», деб бонг урамиз ва халқимизни севги борасида янада маънан соғлом бўлишга, садоқату вафони улуғлашга чақирамиз.

Азиз ЭРНАЗАРОВ,
Тошкент шаҳар Ички ишлар Бош бошқармаси Матбуот маркази раҳбари, милиция подполковниги.
Мурод КАЛОНХОНОВ,
«Адолат»нинг махсус мухбири.

АДОЛАТ

Муассис: Ўзбекистон «Адолат» СДП Сиёсий Кенгаши ва «Адолат» газетаси ижодий жамоаси.

ХОМИЙ: Ўзбекистон Республикаси «Матбуот тарқатувчи» акциядорлик жамияти.

Бош муҳаррир: Тўхтамурод ТОШЕВ

ТАҲРИР ҲАЙЪАТИ: Тургунпўлат ДАМИНОВ, Абдували ҒУЛОММАХМУДОВ, Улуғбек ДОНИЁРОВ, Анвар ЖЎРАБОЕВ, Акмал ҚОСИМОВ, Тўхтамурод ЖЎРАЕВ, Рустам АҲМАДАЛИЕВ (Бош муҳаррир ўринбосари), Акбархўжа РАҲИМОВ, Каримжон РИХСИЕВ (Бош муҳаррир ўринбосари), Равшан ҲАЙДАРОВ, Рустам ҚОСИМОВ, Мурод КАЛОНХОНОВ.

Навбатчи — Саъдиддин САЙДИСЛОМОВ.

Мулоқот учун телефонлар: Қабулхона — 133-41-89. Котибият — 136-55-64. Эълонлар бўлими: 136-55-96.

Рўйхатдан ўтиш тартиби № 140. Буюртма Г— 0567, ҳажми—2 табоқ. Офсет усулда босилган. Қоғоз бичими А—2. Газета IBM компьютерида терилди.

• Мақолада келтирилган факт ва рақамлар учун фақат муаллифлар жавоб берадилар.

«Шарқ» нашриёт-матбаа концерни босмахонаси. Корхона манзили: «Буюк Турон» кўчаси, 41.

Босишга топшириш вақти — 21.00. Босишга топширилди — 22.30.

МАНЗИЛИМИЗ: 700047, Тошкент шаҳри, Матбуотчилар кўчаси-32.